

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta

Katedra andragogiky a managementu vzdělávání

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Preprimární vzdělávání ve srovnávací analýze právních norem vybraných
evropských zemí

Comparative analysis of pre-primary education in the selected EU countries

Magda Navrátilová

Vedoucí práce: RNDr. Jindřich Kitzberger

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Management vzdělávání

Odevzdáním této diplomové práce na téma Preprimární vzdělávání ve srovnávací analýze právních norem vybraných evropských zemí potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Čeperka 18. dubna 2018

Poděkování

Na úvod je moji milou povinností poděkovat vedoucímu práce RNDr. Jindřichu Kitzbergerovi za cenné rady a připomínky a za jeho obětavé vedení mé práce. Také bych ráda poděkovala manželovi a svým dětem za obětavost a podporu. A v neposlední řadě patří moje velké poděkování mému synovi Mgr. et Mgr. Petru Navrátilovi, který mi pomáhal svými poznatky, připomínkami a cennými radami při vzniku této práce.

ABSTRAKT

Cílem této práce je identifikovat rozdíly mezi právní úpravou preprimárního vzdělávání (0 – dle klasifikace ISCED) ve vybraných zemích EU - Anglie, Francie a Rakouska a právní úpravou ČR. Dílčím cílem této práce je – na základě výsledků shora zmiňované analýzy – navrhnout právní úpravy, které by mohl přijmout český zákonodárce za účelem zkvalitnění české právní úpravy. Tato kvalifikační práce sestává ze čtyř částí. První část je úvodní a jsou v ní vysvětleny cíle práce, jakož i použité metodologie. Druhá část je věnována preprimárnímu vzdělávání ve vybraných zemích EU. Třetí část je soustředěna na komparaci zahraniční a české právní úpravy. Konečně závěry a doporučení jsou shrnuty v části čtvrté. V závěru je konstatováno, že česká právní úprava se nikterak dramaticky neliší od právní úpravy anglické, francouzské nebo rakouské.

KLÍČOVÁ SLOVA

preprimární (předškolní) vzdělávání, zákon, vyhláška, mateřská škola

ABSTRACT

The aim of this thesis is to identify differences between the legal rules governing pre-primary education (ISCED classification – 0) in selected European countries - England, France and Austria with legal rules governing pre-primary education in the Czech Republic. Furthermore, the aim of this thesis is to propose amendments to law based on the comparison. The thesis is composed of four parts. First part is introductory. Basics are explained there as well as used methodology. Second part is devoted to pre-primary education in selected European countries. Third part focuses on comparison of Czech legal rules to foreign legal rules. Conclusions are to be drawn in fourth part.

KEYWORDS

pre-primary education, law, notice, kindergarten

Obsah

Úvod	6
1 Předškolní vzdělávání a výchova ve struktuře vybraných zemích EU.....	9
1.1 Česká republika.....	12
1.2 Francie	15
1.3 Anglie.....	18
1.4 Rakousko	21
2 Srovnávací analýza právních norem.....	24
2.1 Česká republika.....	27
2.2 Francie	40
2.2.1 Srovnávací obsahová analýza ČR – Francie.....	43
2.3 Anglie.....	47
2.3.1 Srovnávací obsahová analýza ČR – Anglie.....	50
2.4 Dolní Rakousko	52
2.4.1 Srovnávací obsahová analýza ČR – Dolní Rakousko	57
3 Srovnávací obsahová analýza právních norem vybraných zemí – přehledný souhrn .	62
Závěr.....	65
Seznam použitých informačních zdrojů	68
Další relevantní zdroje:.....	69
Seznam příloh.....	71

Úvod

V roce 2018 uplyne sto let od vzniku samostatného Československa.¹ Byl to přitom právě první československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk, který kdysi prohlásil: „*Vzdělání není pouhým nashromážděním jednotlivých vědomostí, jako není těstem mouka, voda, sůl, kvasnice atd. dohromady naházené.*“. S odstupem mnoha desetiletí je pochopitelně možné se dohadovat, co měl vlastně touto větou prezident Masaryk na mysli. Nicméně osobně jsem hluboce přesvědčena, že svým výrokem chtěl zdůraznit, že je nejen důležitý obsah, nýbrž i způsob, jakým tento obsah zpracováváme. Toto jeho přesvědčení přitom bezezbytku sdílím. Proto jsem také téma své diplomové práce zaměřila na otázky vzdělávání, resp. vzdělávacího systému, a jeho zakotvení v právní úpravě. Na počátku třetího tisíciletí by ovšem bylo poněkud nešťastné, pokud by se pozornost upřela pouze na situaci v rámci České republiky. Právě naopak je dnes naléhavěji nežli dříve cítěna potřeba důkladně zkoumat i způsoby, kterak se problémy řeší v zahraničí. Jedním z důvodů, který vedou k této zvýšené potřebě, je i skutečnost, že je Česká republika (dále jen „ČR“) od roku 2004 členem Evropské unie (dále jen „EU“) a byť otázka vzdělávání patří do tzv. doplňkových pravomocí EU, ve skutečnosti i na tomto poli je možné zaregistrovat celou řadu harmonizačních snah. Ve světle shora uvedeného je tak tématem této diplomové práce komparace právní úpravy preprimárního vzdělávání (dle klasifikace ISCED 0) obsažené jak v českém právním řádu, tak i v zahraničních v Anglii, Francii a Rakousku. Zdůrazněno budiž, že samotná práce se bude omezovat toliko na oblast veřejného školství. Toto omezení je přitom dáno zejména rozsahem práce, který nedovoluje současně pokrýt oblast soukromého i veřejného školství, aniž by se to nutně promítlo na kvalitně předkládané kvalifikační práce.

Téma preprimárního vzdělávání je důležité a aktuální. Tomu svědčí např. skutečnost, že otázka preprimárního vzdělávání je nejenom v současnosti předmětem činnosti Parlamentu ČR, nýbrž má i své dlouhodobé a významné místo v rámci vzdělávací politiky státu. Jak k tomu uvádí Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast preprimární vzdělávání mimo jiné umožňuje zmenšování rozdílů ve výsledcích vzdělávání

¹ Samostatné Československo bylo vyhlášeno dne 28. října 2018 a formálně ustaveno zákonem přijatým téhož dne o zřízení samostatného státu československého byl vydán Národním výborem československým jako první zákon nově vzniklého československého státu, vyhlášen byl ve Sbírce zákonů ale až pod č. 11/1918 Sb. z. a n. Autorem původního textu zákona je JUDr. Alois Rašín. V podrobnostech viz MALÝ, Karel et al. *Dějiny českého a česko-slovenského práva do roku 1945*. Praha: Linde, 2003, s. 327 a n.

způsobených socioekonomickými nerovnostmi prostřednictvím kvalitního vzdělávání a péče v raném dětství. V této souvislosti je nezbytné zdůraznit, že právě legislativní rámec dává možnost efektivního naplnění této myšlenky, přičemž nosné a zajímavé poznatky může přinést nejenom studium české právní úpravy, nýbrž i zahraniční. Právě proto se soustředí tato práce i na výzkum právní úpravy ve vybraných členských státech, přičemž za tímto účelem práce pracuje mimo jiné i s poznatky srovnávací pedagogiky.

Metody použité v práci jsou monografické. Základní metodou v diplomové práci je srovnávací obsahová analýza. Jak již bylo uvedeno výše, diplomová práce se primárně zabývá srovnávací analýzou právních norem, které upravují předškolní vzdělávání v Anglii, ve Francii, v Dolním Rakousku a v České republice. Tyto státy a jejich právní úpravy byly zvoleny jednak s přihlédnutím ke společné tradici (Dolní Rakousko) a dále pak s ohledem na jejich význam, který zaujímají v rámci kontinentálního právního systému (Francie), resp. s ohledem na značnou odlišnost jejich systémů (Anglie).

Práce si klade za cíl, odpovědět na následující otázky: v čem se právní předpisy shodují, v čem se právní předpisy liší a co můžeme z právních předpisů převzít do naší legislativy. Jinak řečeno, **cílem práce je identifikovat rozdíly mezi právní úpravou preprimárního vzdělávání (dle klasifikace ISCED - 0) vybraných evropských zemí - Anglie, Francie, Rakousko s právní úpravou ČR a případně doporučit vhodná legislativní opatření, které by mohl český zákonodárce přijmout za účelem zkvalitnění české právní úpravy.**

Co se struktury práce týče, v úvodu práce budou představeny vzdělávací systémy jednotlivých zemí a systémy vzdělávání dětí předškolního věku, dle klasifikace ISCED 0. Zároveň bude zmíněn legislativní rámec, který se tohoto vzdělávání ve vybraných zemí týká. K tomuto účelu bude použito poznatků ze srovnávací pedagogiky a z údajů poskytovaných Evropskou unií. Ve druhé, stěžejní části, bude provedena obsahová srovnávací analýza právních norem. V závěru práce bude vše zhodnoceno a vyvozeny případná doporučení, jak by mohl český zákonodárce zkvalitnit českou právní úpravu.

Konečně pro úplnost se uvádí, že základními texty pro obsahovou srovnávací analýzu budou následující zákony. Co se týká českého právního systému, bude předmětem zkoumání zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a dalším vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „školský zákon“). Ve francouzském právním systému se jedná o právní předpis č. 90-788 z 6. 9. 1990 o organizaci a fungování mateřských

a základních škol a některé články (décret relatif à l'organisation et au fonctionnement des écoles maternelles et élémentaires), který je součástí tzv. zákona o vzdělávání (Code de l'éducation), který sjednocuje všechny právní a správní předpisy vztahující se k francouzskému vzdělávacímu systému a to v jednom referenčním dokumentu, který se zabývá mimo jiné obecnými zásadami a správě vyučování. V anglickém právním systému se jedná o tzv. zákon o péči o dítě (Childcare Act) z roku 2006 a jeho novelu z roku 2016. V rakouském právním systému pak zákon o předškolním vzdělávání (Kindertagesgesetz). Všechny zákony budou zkoumány ve znění platném a účinném v době vypracování diplomové práce.

1 Předškolní vzdělávání a výchova ve struktuře vybraných zemích EU

Vzdělání má bezesporu nezastupitelný význam v celé společnosti, když zasahuje do všech oblastí lidského života. Je obecně považováno za jeden z nejdůležitějších faktorů, které hrají podstatnou roli při ekonomickém růstu státu. Vzdělání tak má mimo jiné zásadní vliv na konkurenceschopnost ekonomiky, na růst produktivity práce nebo na snižování nezaměstnanosti a na schopnost jednotlivce uplatnit se na trhu práce. Na globální či mezinárodní úrovni působí v oblasti vzdělávání řada institucí jako je OECD, Světová Banka či UNESCO. Mezi jejich hlavní aktivity patří i mezinárodní komparace vzdělávacích soustav. Vzdělávání a tím i potažmo rozvoj lidských zdrojů je neustále v centru pozornosti. Evropská unie s ohledem na budoucnost v oblasti vzdělávání přijala v prosinci 2010 komuniké z Brugg. Tento dokument definuje soubor dlouhodobých priorit i krátkodobých cílů, kterých je třeba dosáhnout, aby se evropská spolupráce v odborném vzdělávání v letech 2011 – 2020 posílila, zkvalitnila a zatraktivnila. Mezi doporučující strategické dokumenty Evropské Unie bezesporu patří „ET 2020 – Strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě“, který vydala a hodnotí Rada Evropské unie ve spolupráci se šesti pracovními skupinami, ve kterých zasedají přední odborníci. Poslední hodnocení proběhlo v roce 2015 a Rada EU ho vydala v úředním věstníku Evropské unie (C 417, svazek 58 pod číslem jednacím 2015/C 417/04) jako „Nové priority evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy“. Mezi prioritní oblasti patří i zvyšování způsobilosti klíčových kompetencí. Klíčovými kompetencemi se přitom rozumí: „*soubor požadavků na vzdělávání zahrnující podstatné vědomosti, dovednosti a schopnosti univerzálně použitelné v běžných pracovních a životních situacích.*“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 99) Dle hodnocení přijatého Radou EU, je výchozím bodem a nejučinnějším prostředkem zvyšování způsobilosti klíčových kompetencí předškolní vzdělávání a péče. Oblast předškolního vzdělávání a péče se přitom potýká se dvojitou výzvou - rozšiřováním přístupu a zlepšováním kvality. Jak se uvádí ve zprávě Rady EU, poskytování služeb pro děti mladší tří let je v některých zemích zvláště problematické. Proto mezi konkrétní témata patří i „podpora všeobecného spravedlivého přístupu k cenově dostupnému a vysoce kvalitnímu předškolnímu vzdělávání a péči, zejména v případě znevýhodněných dětí, dosáhnout

pokroku, pokud jde o rámec kvality v této oblasti.“(Nové priority evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, 2015)

Jak již bylo zmíněno v úvodu, oblast vzdělávání patří pouze do tzv. doplňkových pravomocí EU. Státy Evropské unie (mezi nimi i Česká republika) tak mají svoji vzdělávací politiku, vybudovanou (zejména) na historickém principu. Nicméně to neznamená, že by doporučení EU v této oblasti byla členskými státy ignorována. Právě naopak v současnosti budují členské státy svoji vzdělávací politiku s přihlédnutím k doporučením EU. Česká republika má svůj strategický dokument s názvem „Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020“ a „Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015 – 2020“ (vydaný v roce 2015). V Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015 – 2020 se mimo jiné uvádí, že předškolní vzdělávání má pro zlepšení vyhlídek dítěte uspět v následném vzdělávacím procesu mimořádný význam. Povinné vzdělávání v posledním ročníku předškolního vzdělávání je důležité zejména pro osobnostní a sociální vývoj dětí, pro vyrovnání nerovnoměrností v jejich vývoji a usnadnění jejich vstupu do základního vzdělávání. Proto je důležité zavedení povinného posledního roku předškolního vzdělávání a zajistit téměř 100% docházku 5letých dětí přednostně do mateřských škol, případně do přípravných tříd základních škol.

Na druhou stranu výchova a péče o děti do 3 let není v ČR dosud systémově řešena. Tato oblast nespadá pouze do gesce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, ale je potřeba ji řešit v součinnosti s Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem práce a sociálních věcí. S tím pak možná souvisí i jistá obtíž nalézání efektivních řešení a odpovídající institucionální řešení, když zkoordinovat součinnost hned třech ústředních orgánů státní správy nemusí být vždy z praktického hlediska jednoduché.

Ze shora uvedeného ovšem nelze spolehlivě dovodit, že by se oblasti vzdělávání dětí do 3 let věku nic v ČR nedělo. Právě naopak došlo v poslední době např. k akceptování zájmu po předškolním vzdělávání pro děti již od dvou let v mateřských školách ve větší míře než dosud. To ovšem vyvolá potřebu upravit podmínky pro činnost mateřských škol (snížením počtu dětí ve třídě, zvýšení počtu pomocného personálu, vhodné materiální vybavení pro tuto věkovou kategorii, zajištění bezpečnostních a hygienických podmínek, úpravu Rámcového vzdělávacího programu). Jedním z argumentů pro přijímání dvouletých

děti do mateřských škol je z hlediska státu prokazatelná ekonomická výhodnost včasného návratu rodičů na trh práce. Protiargumentem jsou však poznatky pedagogiky, vývojové a sociální psychologie, dle kterých většina dětí dosahuje potřebné zralosti až kolem tří let. Podíváme-li se celkově na předškolní vzdělávání v Evropě, jsou patrné rozdílné postoje nejen odborníků, ale i veřejnosti k tomuto vzdělávání, k jeho významu, který pro jednotlivce i celou společnost má. Evropská unie vyvíjí úsilí, aby se předškolní vzdělávání zdokonalovalo a obsáhlo co nejvíce dětí příslušného věku. Společnost totiž dospěla k přesvědčení a poznání o vysoké užitečnosti předškolního vzdělávání (jak již bylo koneckonců naznačeno výše). Předškolní vzdělávání je tak chápáno jako součást celoživotního vzdělávání.

Předškolní vzdělávání má velký vliv na vyrovnávání nerovností u mnoha dětí způsobených nepříznivým rodinným prostředím, etnickým původem, jazykovým zaostáváním a jinými negativními podmínkami jejich vývoje. V neposlední řadě je i velmi diskutovaná připravenost dětí na zahájení povinného školního vzdělávání a vyrovnávání podmínek pro zahájení jejich vzdělávací dráhy. (Průcha, Kořátková, 2013, s. 143-144)

Právě kvalita a rovnost ve vzdělávání jsou nejaktuálnějšími tématy, kterými se země OECD (2012) v současnosti zabývají. V zemích OECD i přes snahu většiny vlád poskytovat vysoce kvalitní vzdělávání existují rozdíly ve výsledcích vzdělávání. Velký počet žáků nezíská ani minimální úroveň vzdělání, což ohrožuje jejich budoucnost, ale i pokrok dané společnosti. (Syslová, Borkovcová, Průcha, 2014, s. 20)

Předškolní vzdělávání je ve většině vyspělých zemích organizováno pro děti od věku tří nebo čtyř let. Toto vzdělávání je skoro vždy dobrovolné a rodiče musejí na toto vzdělávání finančně přispívat. Pokud jde o formu vzdělávání, existují převážně dva modely vzdělávání: školský model – vzdělávání je organizováno v institucích typu mateřská škola. Děti jsou v tomto modelu sdružovány do tříd (většinou podle věku) a vzdělávání zabezpečují kvalifikovaní pedagogové a pečovatelky. Druhý rodinný model spočívá v tom, že vzdělávání je organizováno v prostředí napodobujícím rodinu. Děti se sdružují v menších skupinách – jsou to tzv. rodinná centra, kdy se matky kromě o své dítě starají ještě o několik dalších. (Průcha, Kořátková, 2013, s. 144-145)

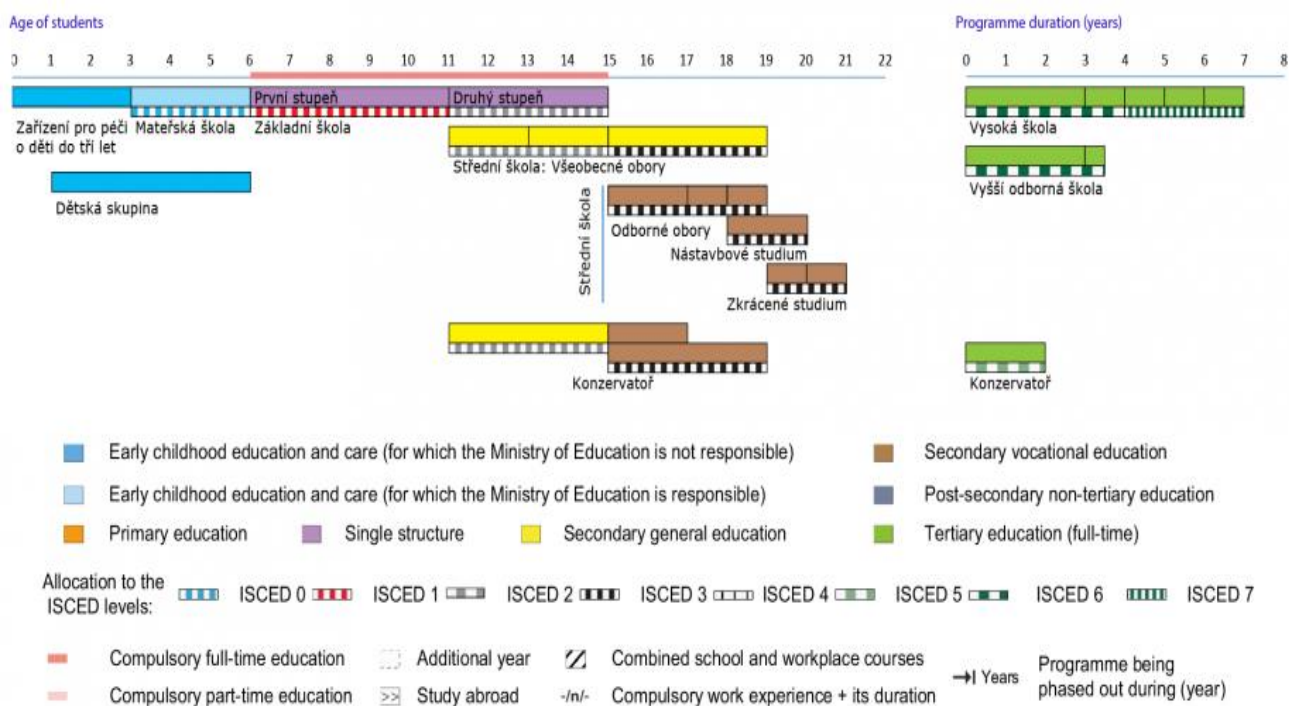
Co se týká edukačního procesu, je třeba si nejprve ujasnit, jaké druhy se ve vývoji dítěte ale i jedince vůbec vyskytují. Rozlišují se tři typy: formální učení a vzdělávání – obsah, cíle

a fungování jsou legislativně vymezeny dokumenty zpravidla na státní úrovni. Dále neformální učení a vzdělávání – je organizováno mimo školní vzdělávání a jsou dobrovolné, dle zájmu a motivace jedince a druhy jsou velmi rozmanité. Konečně třetí typ je učení a vzdělávání informální – to probíhá nahodile, nezáměrně v průběhu celého života. (Průcha, 2016, s. 45-46) Do formálního vzdělávání spadají i mateřské školy, kde je obsah, cíl a fungování vymezen školským zákonem a vyhláškou č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Edukační proces je vymezen „Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání“, který vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR z pověření zákona č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

1.1 Česká republika

Současný vzdělávací systém České republiky prošel radikální změnou po roce 1989. Zatímco v období socialismu byla hlavním rysem vzdělávacího systému jednotná základní škola (tj. určená pro všechny děti ve věku 6 – 15 let, potažmo v některých letech v důsledku osmileté povinné školní docházky do 14 let), v současnosti je systém diferencovanější. Česká republika uplatňuje selektivní přístup již od úrovně sekundárního vzdělávání (ISCED 2).

Struktura vzdělávacího systému v České republice:

Zdroj: Eurydice 2016

Druhým příznačným rysem českého školství je poměrně vysoký podíl nestátních škol (soukromých a církevních). Nestátní (neveřejné) školy fungují ve všech úrovních vzdělávacího systému. Nejvíce nestátních škol je na úrovni středního školství (ISCED 3), především střední odborné školy a střední odborná učiliště, ve kterých se vzdělává celkem asi 14% žáků příslušné populace. (Syslová, Borkovcová, Průcha, 2014, s. 30-31)

V České republice existuje několik zákonných norem, kterými se řídí vzdělávací systém. Mezi základní patří **zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a dalším vzdělávání**, ve znění pozdějších předpisů (tzv. školský zákon), zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů. Celkový právní rámec týkající se řízení vzdělávacího systému je ovšem daleko širší, zahrnuje i další zákony, nařízení vlády a vyhlášky. Školský zákon je však základní právní normou v oblasti veřejného školství v oblasti předškolního, základního, středního a vyššího odborného.

Pro český vzdělávací systém je dále charakteristické, že předškolní, základní a střední vzdělávání je realizováno podle rámcových vzdělávacích programů. Hlavním novým rysem

těchto programů je to, že jsou zacíleny na osvojování různých kompetencí a že formulují standardy (v oblasti předškolního vzdělávání výstupy), jichž má být dosahováno.

Základní institucí veřejného předškolního vzdělávání jsou mateřské školy. Dle školského zákona jsou to školy, zatímco v dřívějším pojetí byly vymezovány jako výchovná zařízení (nicméně i tehdy byly považovány za součást školství). Lze říci, že mateřské školy jsou (a vždy byly) považovány za součást školství. Mateřské školy realizují předškolní vzdělávání pro děti zpravidla od 2 do 6 let. Předškolní vzdělávání je poslední rok před vstupem do základní školy od 1. 9. 2017 povinné. Tyto děti (tj. děti rok před zahájením povinné školní docházky) jsou přijímány přednostně (tj. tyto děti mají nárok na předškolní vzdělávání a jejich vzdělávání je bezplatné). Vzdělávání v mateřských školách je realizováno na základě dokumentu Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále RVP PV). Tento rámcový program byl vydán Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy v roce 2004 a naposledy novelizovaném k 1. únoru 2017 s platností od 1. 9. 2017.

Dle autorů Syslové, Borkovcové a Průchy je české předškolní vzdělávání kvalitní a vyspělé a lze jej charakterizovat těmito údaji:

- V České republice bylo ve školním roce 2016/2017 dle zprávy ČŠI v provozu 5 209 mateřských škol s více než 14 000 třídami. Navštěvovalo je 362 653 dětí a pracovalo v nich 29 629 pedagogických pracovníků. V průměru bylo v běžné třídě 24 – 28 dětí.
- Zřizovatelem mateřských škol jsou v 96 % obce, které je financují z přidělených částek ze státního rozpočtu.
- V posledních dvaceti letech vznikly i mateřské školy s alternativním pedagogickým zaměřením – např. Montessori, Waldorfské, Začít spolu aj.
- Míra účasti dětí v předškolním vzdělávání je v České republice vysoká – kolem 90%. Počet odmítnutých žádostí ve školním roce 2016/2017 byl 31 991. (Syslová, Borkovcová, Průcha, 2014, s. 33 a www.csi.cz)

Kromě mateřských škol funguje v českém školství ještě jeden typ vzdělávací instituce – přípravné třídy. Ty jsou zřizovány při základních školách jako jednoleté bezplatné instituce pro děti, které nejsou ještě dostatečně zralé pro zahájení povinného školního vzdělávání nebo jsou ve svém rozvoji znevýhodněny rodinným zázemím (v současné době jsou ze zákona určeny již jen pro děti s odkladem školní docházky). Vzdělávání je realizováno rovněž podle

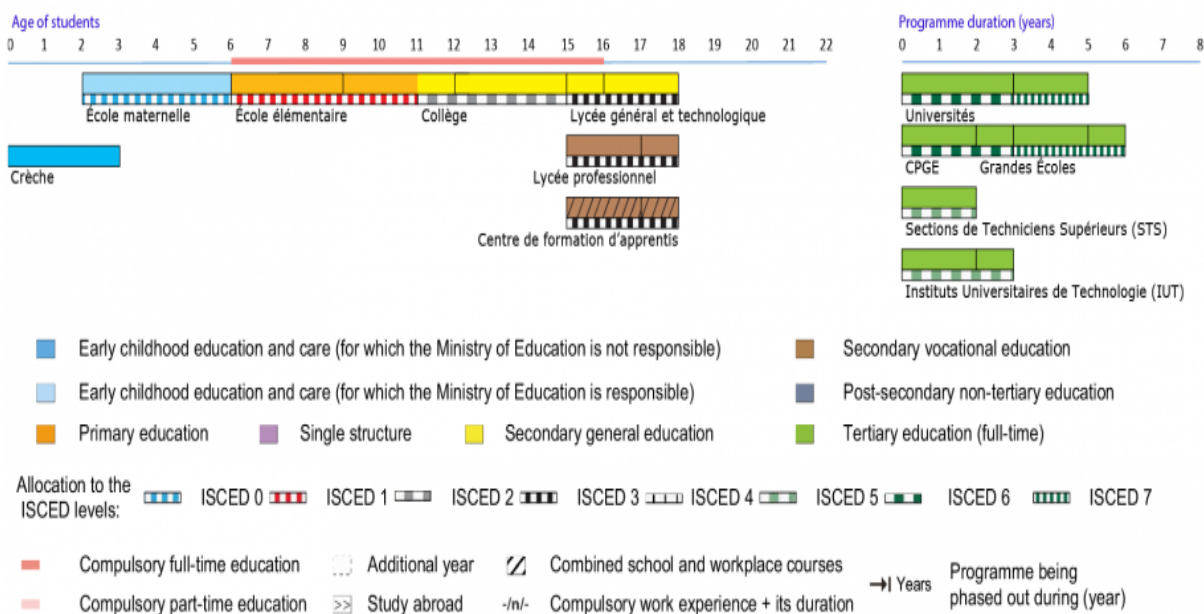
RVP PV, avšak počet vyučovacích hodin je přizpůsoben podle prvního ročníku základní školy.(Syslová, Borkovcová, Průcha, 2014, s. 33) V současné době je novelou školského zákona číslo 178/2016 Sb. určeno, že jsou přípravné třídy zřizovány jen pro děti s odkladem školní docházky.

Jak uvádí Průcha kvalita předškolního vzdělávání v České republice je vysoká. Mezi faktory, které významně přispívají ke kvalitě českého předškolního vzdělávání, patří promyšlený státní vzdělávací program, kvalifikovanost pedagogického personálu, materiální vybavenost mateřských škol. Dále pak organizované pedagogicko-psychologického diagnostikování dětí, a to od stavu mentálního vývoje, po speciální oblasti jako je logopedie, stav socializace, emoční vyzrálost nebo motorické dovednosti. (Průcha a kol., 2016, s. 76-77)

1.2 Francie

Francouzský školní vzdělávací systém je založen na obecných principech, které byly inspirovány revolucí roku 1789. Je postavený a zdokonalený řadou zákonných norem od 19. století až po současnost. Školní vzdělávání je povinné od roku 1882. To platí pro všechny francouzské ale i zahraniční děti starší 6 let, které mají bydliště ve Francii. Původně věk ukončení školní docházky činil 13 let, ale v roce 1959 to bylo rozšířeno na věk 16 let. Státní školní systém podporuje rovnou příležitost a umožňuje každému žákovi, aby rozvíjel svou osobnost, zdokonaloval svůj standard počátečního i dalšího vzdělání, sociálně a profesionálně integroval a vykonával tak své občanství. Školní vzdělávání usnadňuje rozvoj dítěte tím, že mu umožňuje, aby se stalo kultivovaným. Dále jej připravuje na pracovní život a učí ho vykonávat své občanské povinnosti. Školní vzdělávání je základem celoživotního učení.

Struktura vzdělávacího systému ve Francii:

Zdroj: Eurydice 2016

„Raná péče a předškolní vzdělávání ve Francii je na úrovni, jež může být považována za vzor pro jiné země včetně České republiky“ (Průcha a kol., 2016, s. 162) Dále je zde uvedeno, že to je dáno zejména intenzivní podporou rodin ve Francii, důrazem na sladění potřeb rodinného života a zaměstnání. To se také odráží i na vysoké porodnosti. Zároveň je francouzským systémem nastaven tak, že se matky vracejí velmi brzy zpět po narození dítěte do zaměstnání. Obecně se tak klade velký důraz na zapojení žen do pracovního procesu a na to, aby mateřství automaticky neznamenalo pro ženu velkou pracovní překážku v tom slova smyslu, že by její kariéru na několik let zbrzdilo.

Důsledkem shora uvedeného je pak široce rozvinutý systém institucionálních forem rané péče a předškolního vzdělávání dětí, v rámci něhož Francie dosahuje nejvyšší participace dětí v těchto zařízeních v Evropě. Dle údajů Eurostat téměř 100% dětí 3-5 letých je účastno na institucionální formě vzdělávání. V této souvislosti je nezbytné uvést, že samotná struktura francouzského systému institucionální rané péče a předškolního vzdělávání je velmi rozvětvená. (Průcha a kol., 2016, s. 162)

System kolektivní péče o děti do 6 let ve Francii

(Zdroj: Paloncyová, 2013, s. 17)

„mezi zařízení kolektivní péče o předškolní děti patří v současné době jesle (obecní, firemní, rodinné, rodičovské a mikrojesle), dětské koutky (*les haltes-garderies*), dětské zahrady (*jardins d'enfants*), centra volného času a mateřské školy pro děti od 3 do 6 let. Za účelem zvýšení kvality poskytovaných služeb v uvedených typech kolektivního zařízení byl v roce 2000 vydán dekret č. 2000-762 z 1. 8. 2000, novelizován dekretem č. 2007-230 z 20. 2. 2007, který harmonizuje předpisy týkající se založení a fungování těchto zařízení a jednotně je pojmenovaná jako zařízení poskytující péči o děti jsou do 6 let.“ (Paloncyová, 2013, s. 54)

Mateřské školy ve Francii zaujímají výsadní místo, a to zejména svoji kreativitou a kvalitou vzdělávání. Jedná se o školské vzdělávací zařízení v pravém slova smyslu spadající pod francouzské ministerstvo školství (Ministère de l'Éducation nationale). Primárním cílem francouzské právní úpravy je vzdělávání dětí ve věku od 2 do 6 let. I když docházka není pro děti povinná, již ve věku 3 let do nich dochází téměř 100% dětí populačního ročníku, a to většinou do veřejných mateřských škol. Předškolní vzdělávání je povětšinou zdarma, neboť výrazná většina navštěvuje státní mateřské školy, které jsou plně integrovány do vzdělávacího systému, ve kterém tvoří základní článek. (Paloncyová, 2013, s. 64-66) Právní rámec činnosti mateřských škol představuje základní zákon, tzv. Kodex vzdělávání (Code de l'éducation), který sjednocuje všechny právní a správní předpisy vztahující

se k francouzskému vzdělávacího systému, a to v jednom referenčním dokumentu, který se zabývá obecnými zásadami a správě vyučování. Jeho součástí je i dekret týkající se mateřských škol **č. 90-788 z 6. 9. 1990 o organizaci a fungování mateřských a základních škol** (décret relatif à l'organisation et au fonctionnement des écoles maternelles et élémentaires).

Pokud jde o obsah předškolního vzdělávání, základní charakteristikou francouzského modelu je jeho orientace na přípravu na školní vzdělávání. V nižších stupních mateřské školy je hlavní důraz kladen na rozvoj jazykových dovedností, smyslových a rozumových schopností a to pomocí písni, kreseb, výtvarných činností apod., jak je to koneckonců obvyklé i v jiných zemích EU (včetně ČR). Avšak ve vyšším, přechodovém stupni je již zaváděno elementární vyučování, kde se děti učí číst, psát a počítat a provádějí také manuální a umělecké činnosti daleko vyšší náročnosti. Součástí francouzského kurikula je i oblast „*Stát se žákem*“. Dalším specifikem francouzského preprimárního vzdělávání je to, že již v mateřské škole jsou děti hodnoceny. Každého žáka doprovází „školní pas“ (*livret scolaire*) – je to trvalý záznam o vývoji dítěte a učitelé jsou povinni do tohoto záznamu zapisovat údaje o žakově pokroku během roku a zejména pak při vstupu žáka do vyššího stupně učebního cyklu. (Průcha a kol., 2016, s. 163)

Participace francouzských dětí je vysoká. Ve věku 3 let je 99,6%, ve věku 4 let je 100% a ve věku 5 let je 99,1%. (zdroj: Key Data on Early Childhood Education, 2014, Education at a Glance, 2015) „*Míra participace (participation rate) je používána jako nejvýznamnější ukazatel fungování raného a předškolního vzdělávání při mezinárodní komparaci.*“ (Průcha a kol., 2016, s. 149)

1.3 Anglie

Anglie je součástí Spojeného království Velké Británie a Irska – United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland. Ve Spojeném království je školní vzdělávání poskytováno prostřednictvím vysoce pluralitního systému, kde vedle sebe existují školy veřejné a soukromé, sekulární a náboženské. Jak se uvádí v publikaci Školní vzdělávání ve Velké Británii je preprimární (předškolní, ISCED 0) vzdělávání ve Spojeném království poskytováno v širší škále institucionálních podob, než bylo ČR donedávna běžné.

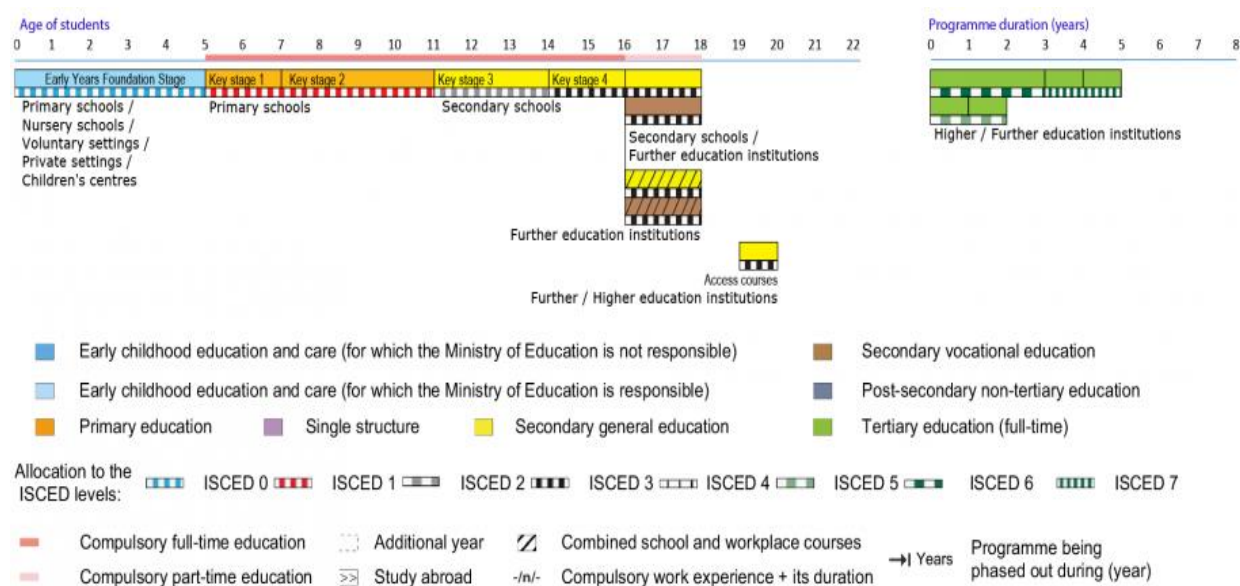
Setkáváme se tak (a to v širším anglosaském prostředí) s terminologií - a do jisté míry i periodizací – odlišnou od naší tradice. Nejde samozřejmě jen o slova, ale do jisté míry i o koncepcce za nimi stojící. (Ježková, Dvořák, Chapman a kol., 2009, s. 49) V rámci Spojeného království působí souběžně čtyři vzdělávací systémy: Anglie, Wales, Severní Irsko a Skotsko. Následující řádky budou nicméně věnovány pouze Anglii, jak již bylo zdůrazněno v úvodu této práce.

Minulých třicet let procházel vzdělávací systém v Anglii školskou reformou a bouřlivými proměnami, která jej proměnila z velmi decentralizovaného systému na centrálně řízený. Školským zákonem z roku 1988 bylo zavedeno celostátně platné národní kurikulum na úrovni primární a nižší sekundární školy tj. od 5 do 16 let.

Vzdělávací systém Anglie má určité specifické vlastnosti, a to jak ve srovnání s jinými zeměmi Evropy, tak i v rámci Spojeného království. Mezi vzdělávacími systémy Anglie, Walesu, Severního Irsku a Skotska jsou podstatné shody, ale i některé odlišnosti a to i v sektoru předškolního vzdělávání (například v délce tohoto vzdělávání před vstupem dětí do primární školy). (Syslová, Borkovcová, Průcha, 2014, s. 40)

Vzdělávací systém v Anglii je strukturován jinak než v České republice – je členěn na jednotlivé druhy a stupně škol.

Struktura vzdělávacího systému v Anglii:

Zdroj: Eurydice 2016

„Již v mladším věku je velká část anglických dětí včleněna do předškolního vzdělávání, a to v institucích podobných české mateřské škole (nursery schools) od věku 3 let. Toto předškolní vzdělávání je nepovinné, ale prochází jím asi 80% dětské populace (key on Education in Europe, 2012). Předškolnímu vzdělávání se přisuzuje velká společenská důležitost, označuje se termínem *early years foundation stage* (zakládající období raného dětství.“ (Syslová, Borkovcová, Průcha, 2014, s. 42)

Instituce předškolního vzdělávání v Anglii jsou velmi rozmanité a mají odlišné názvy – např. first school, foundation school, infant school, nursery school, children’s centre aj. Orientovat se v tak široké škále těchto předškolních institucí je velmi obtížné, avšak typickou (tj. nejčastější) institucí je mateřská škola s označením nursery school. (Syslová, Borkovcová, Průcha, 2014, s. 42) Jak vyplývá z grafu, předškolním vzděláváním se v Anglii rozumí vzdělávání do 5 let věku dítěte. Některé děti vstupují do základního vzdělávání již ve čtyřech letech do tzv. přijímacích tříd (reception class). Povinná školní docházka je v Anglii od 5 let.

Předškolního vzdělávání se nejvíce týká **Zákon o péči o dítě (Childcare Act) z roku 2006**, který zavádí řadu opatření zahrnující mj. zlepšení přístupu k bezplatnému, kvalitnímu učení dětí předškolního věku, tj. mladších 5 let, k péči o ně a ke službám poskytovaných všem dětem této věkové skupiny. (Ježková, Dvořák, Chapman, 2010, s. 77) **Zákon o péči o dítě (Childcare Act) z roku 2016**, rozšiřuje některá ustanovení Zákona o péči o dítě z roku 2006. K obsahovému sjednocení předškolního vzdělávání v Anglii přispívá dokument rámcového kurikula pro „základní období“ (*Curriculum Guidance for Foundation Stage*) vydaný v roce 2000. V posledních letech se v Anglii střetávají rozdílná pojetí předškolního vzdělávání – podle nového kurikula by se měly uplatnit požadavky na osvojování určitých znalostí – např. písmen jako přípravu na primární školu, naproti tomu stojí tradiční liberální tradice zdůrazňující osobnostní rozvoj dětí. (Syslová, Borkovcová, Průcha, 2014, s. 42 – 43)

Participace 3 letých dětí v předškolním vzdělávání ve Spojeném království je 85%, 4 letých je 99,0% a 5 letých 100%. (zdroj: Key Data on Early Childhood Education, 2014, Education at a Glance, 2015)

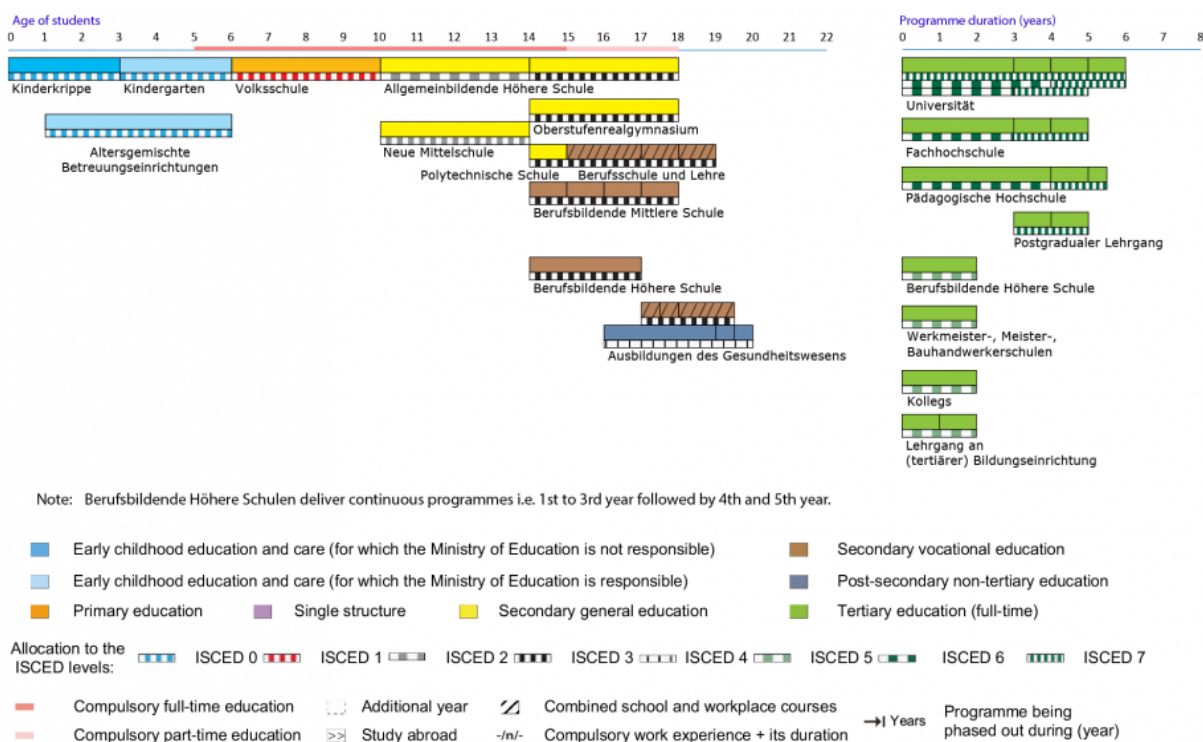
1.4 Rakousko

Rakousko (Republik Österreich) je spolková země, která se skládá z 9 spolkových zemí – Horní Rakousko, Dolní Rakousko, Vídeň, Burgenland, Štýrsko, Korutany, Tyrolsko, Salcbursko a Vorarlbersko. Rakouský vzdělávací systém (Bildungswesen in Österreich) nabízí dětem mnoho možností vzdělání, ať už ve veřejném nebo v soukromém školství. Odpovědnost za vzdělávání se dělí mezi federální a provinční úroveň. Mateřské školy (Kindergarten) a jesle (Kinderkrippe) jsou v pravomoci jednotlivých spolkových zemích – provincií, z nichž každá má svůj vlastní zákon o mateřských školách určující typy institucí, jejich úkoly, vnitřní a vnější organizaci. (Loudová Stralczynská, 2012, s. 71) Pokud jde o školy, dělí se odpovědnost za legislativu a její provádění mezi federaci (Bund) a spolkové země – provincie. Legislativa vysokých škol je plně v gesci federace.

Rakousko má systém předškolního vzdělávání velmi rozvinutý. Systém tvoří instituce:

- Jesle (Kindergruppe) pečují o děti od nejranějšího věku – i mladší 1 roku do 3 let. Jsou většinou veřejné a zřizované obcemi. Jsou zařízeními zdravotnického typu a spadají do gesci ministerstva zdravotnictví. Za pobyt dětí rodiče platí.
- Tagesmutter/Tagesvater/Tageseltern – český název neexistuje, v podstatě jde o denní formu organizovanou jako výpomoc mezi rodinami. Matka, otec či rodiče se starají i o děti jiných rodičů. Jedná se o placenou službu, kde část nákladů hradí obec.
- Mateřské školy (Kindergarten) jsou určeny pro děti od 3 do 6 let. Některé přijímají i děti mladší. Mateřské školy jsou v současné době považovány za součást celkového vzdělávacího systému a jsou v kompetenci ministerstva školství. Vzdělávací funkce mateřských škol je řízena rámcovým vzdělávacím programem zavedeným od roku 2009. Je to ale jen základní rámec, ve kterém chybí závazné standardy, kterých by mělo být dosahováno. Hlavním cílem mateřských škol je připravit děti k úspěšnému zahájení docházky do primární školy (Volksschule). Poslední rok před zahájením školní docházky je předškolní vzdělávání povinné (od roku 2010) a to v rozsahu 16 hodin týdně a do 20 hodin týdně je pobyt těchto dětí v mateřské škole bezplatný.
- Preprimární rok - přípravná třída (Vorschulstufe) – pro děti, které nedosáhnou ve věku 6 let požadované školní zralosti. Jsou zřizovány při primárních školách. (Průcha a kol., 2016, s. 157 – 158)

Struktura vzdělávacího systému v Rakousku.

Zdroj: Eurydice 2016

Předškolní vzdělávání v Rakousku prochází v současné době řadou reforem. Především je stále více vnímána jeho velká úloha při počátečním vzdělávání dětí a dále pak jeho význam v podpoře dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, zejména jazykového. Mateřské školy však dříve nebyly považovány za školské instituce a byly v gesci sociálního zabezpečení. (Loudová Stralczyňská, 2012, s. 70)

„Ve vládním pracovním programu z roku 2007 bylo ustanoveno posílené role MŠ jako vzdělávacího zařízení, příprava dětí na povinnou školní docházku a zlepšení přechodu mezi předškolním a primárním vzděláváním metodami odpovídajícími předškolnímu věku. Od září 2010 musí pětileté děti ve všech spolkových zemích povinně navštěvovat MŠ v rozsahu 16 hodin týdně. Tato docházka je bezplatná (v rozsahu až 20 hodin týdně), u mladších dětí ve většině spolkových zemí rodiče za péči o dítě v MŠ v určité míře přispívají. Úkolem MŠ je podporovat a doplňovat výchovu v rodině, podporovat individuální rozvoj dítěte a současně ho směřovat ke školní zralosti, zprostředkovávat základní náboženskou

a mravní výchovu. Cílem výchovy, vzdělávání a péče je rozvoj kompetencí, které dítěti umožní vlastní úspěšné, samostatné a odpovědné směřování v životě. – Bundesministerium, 2010b.“ (Loudová Stralczyńska, 2012, s. 71)

Participace rakouských dětí v předškolním vzdělávání je poměrně vysoká. V roce 2011/2012 dosahovala 68,9% u dětí 3 letých, 86,0% u dětí 4 letých a 88,1% u dětí pětiletých. (zdroj: Key Data on Early Childhood Education, 2014) V roce 2013 přesáhla participace 4 letých dětí 90%. (zdroj: Education at a Glance, 2015)

Vzhledem ke složitému stavu legislativy v Rakousku, kdy, jak bylo uvedeno shora, si každá spolková země tuto otázku upravuje samostatně, se bude tato diplomová práce zabývat legislativou mateřských škol pouze ve spolkové zemi Dolní Rakousko, a to z následujících důvodů. Předně není možné v rámci omezeného prostoru diplomové práce pojednat o všech právních úpravách všech spolkových států Rakouska samostatně. Dále pak Dolní Rakousko je největší spolkovou zemí, která se nachází na severovýchodě Rakouska a která svou severní hranicí sousedí na severu s Českou republikou a na severovýchodě se Slovenskou republikou. Obklopuje svým územím Vídeň, která byla do roku 1921 její součástí. Dolní Rakousko tak má tradičně silné vazby na ČR a v mnohém tak zkoumání právě jeho právního řádu může přinést z pohledu ČR zajímavé výsledky. Konkrétně tedy bude v rámci této diplomové práce zkoumán zákon vydaný spolkovou republikou Dolní Rakousko, a to **LGBl 5060 o předškolním vzdělávání (Kindergartengesetz)** v platném znění. Konečně pro úplnost se uvádí, že pokud není uvedeno jinak, informace uvedené v rámci jednotlivých analýz jsou založeny na konkrétním textu příslušného vnitrostátního zákona.

2 Srovnávací analýza právních norem

Tématem této diplomové práce je komparace právní úpravy preprimárního (předškolního) vzdělávání (dle klasifikace ISCED 0) obsažené jak v českém právním řádu, tak i v zahraničních v Anglii, Francii a Rakousku.

Jak již bylo řečeno v úvodu této práce, **cílem práce je identifikovat rozdíly mezi právní úpravou preprimárního vzdělávání (dle klasifikace ISCED - 0) vybraných evropských zemí Anglie, Francie a Dolního Rakouska s právní úpravou ČR a případně doporučit vhodná legislativní opatření, které by mohl český zákonodárce přijmout za účelem zkvalitnění české právní úpravy.**

Základní metodou v diplomové práci je srovnávací obsahová analýza. Diplomová práce se tedy zabývá srovnávací analýzou právních norem, které upravují předškolním vzdělávání v Anglii, ve Francii, v Dolním Rakousku a v České republice. Jak uvádí Hendl: *„analýza dokumentů patří k standartní aktivitě jak v kvalitativním, tak i v kvantitativním výzkumu. Dokumenty – všechno napsané nebo prostě zaznamenané – mohou být podrobeny analýze z různých hledisek.“* (Hendl, 2016, s. 134) Srovnání je věcné, kdy se do hledáčku komparace dostávají odlišné právní předpisy. Jak se uvádí: *„cílem srovnávací pojmové analýzy při překládání právních textů je dosažení požadované míry ekvivalence mezi příslušnými termíny ve výchozím jazyce a jazyce cílovém. Její součástí je srovnávací posouzení širšího právně lingvistického kontextu výchozího právního systému a jazyka, protože pojem (concept) jako mentální reprezentace („jednotka“ poznání) je v zásadě vázána na kontext.“* (Chromá, 2014, s. 260) Lze proto uzavřít, že tato práce používá metodu srovnávací analýzy – obsahové analýzy textů.

„Název „obsahová analýza textů“ prozrazuje dostatečně mnoho o charakteru této výzkumné metody. Jde o analýzu a hodnocení obsahu písemných textů. Obsahová analýza se uskutečňuje nejrůznějšími způsoby od jednoduchých rozborů obsahu textů až po hluboké interpretace a vysvětlení.“ (Gavora, 2000, s. 118) Stejný autor dále píše, že tato metoda má velké pole při využití v pedagogickém výzkumu, kdy oblast výchovy a vzdělávání poskytuje široké spektrum textů (mimo jiné i školské zákony a další legislativní materiály, nařízení a vyhlášky). (Gavora, 2000, s. 118) Disman k problematice obsahové analýzy uvádí: *„obsahová analýza je kvantitativní, objektivní analýza sdělení jakéhokoliv druhu. Obsahová*

analýza se může zabývat právě tak obsahem sdělení, jako jeho formou, autorem i adresátem takového sdělení.“ (Disman, 2011, s. 168) Dále stejný autor uvádí, že obsahová analýza je definována jako objektivní metoda sdělení. (Disman, 2011, s. 169) Nebude se jednat jen o popis právních předpisů, ale o komparaci (věcné srovnání obsahu sdělení) a také i o zobecnění zákonitostí či vysvětlení nebo interpretaci rozdílů. Drhová, Veselý a Nekola definují komparativní metodu obecně jako „*souhrn pravidel, jak dospíváme k výsledku zkoumání*“ (Drhová, Veselý, Nekola, 2007, 142) Jak uvádí Sebera, tato metoda je nástroj ke zkoumání daného výzkumného předmětu. Je to způsob a aplikace postupu, jímž dosáhneme stanoveného výzkumného cíle. (Sebera, 2012)

Základními texty pro obsahovou srovnávací analýzu jsou:

- (i) co se týká českého právního systému, je předmětem zkoumání zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a dalším vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (tzv. školský zákon);
- (ii) ve francouzském právním systému se jedná o právní předpis č. 90-788 z 6. 9. 1990 o organizaci a fungování mateřských a základních škol a některé články (décret relatif à l'organisation et au fonctionnement des écoles maternelles et élémentaires) ze zákona o vzdělávání (Code de l'éducation);
- (iii) v anglickém právním systému se jedná o zákon o péči o dítě (Childcare Act) z roku 2006 a jeho novelu z roku 2016;
- (iv) konečně v rakouském právním systému pak zákon o předškolním vzdělávání (Kindergartengesetz).

Všechny shora uvedené zákony jsou zkoumány ve znění platném a účinném v době vypracovávání diplomové práce. Jedná se o primární dokumenty, neboť legislativa je základní zdroj.

Jak již bylo uvedeno výše, veřejné předškolní vzdělávání v České republice představují **mateřské školy**, které se řídí školským zákonem. Ve srovnávací analýze se budou hledat shody případně rozdíly mezi tímto zákonem a uvedených zákonech v těchto oblastech (tématech):

- Cíle vzdělávání (§ 33)
- Organizace vzdělávání (§34, §35)

- Zřizovatelé mateřské školy (§8)
- Vzdělávací program (§3 a §4)
- Ředitel mateřské školy a jeho kompetence (§164)
- Financování mateřské školy (§160) a s tím související podmínky (v ČR zápis v rejstříku škol - § 141)

Srovnávací analýza bude rozdělena na jednotlivé části (dle států):

- Francie a Česká republika – zde se bude jednat o tzv. školský zákon a o dekret č. 90-788 z 6. 9. 1990 o organizaci a fungování mateřských a základních škol a o některé články z dekretu Code de l'éducation (Kodex vzdělávání).
- Anglie a Česká republika - zde se bude jednat o tzv. školský zákon a zákon o péči o dítě (Childcare Act) z roku 2006 a jeho novelu zákon o péči o dítě (Childcare Act) z roku 2016.
- Dolní Rakousko a Česká republika - zde se bude jednat o tzv. školský zákon a zákon o předškolním vzdělávání (Kindergartengesetz).

Závěrem práce bude provedena srovnávací analýza všech vybraných států, jejich shod i případných rozdílů. Jednotlivý postup je uveden v následující tabulce.

Práce si klade za cíl, odpovědět na následující otázky:

	1.	2.	3.
Otázka:	V čem se právní předpisy shodují?	V čem se právní předpisy liší?	Co můžeme převzít?
Cíl	deskripce	deskripce	predikace
Předmět zkoumání	Právní předpisy <ul style="list-style-type: none"> • ČR – Francie • ČR – Anglie • ČR – Dolní Rakousko 	Právní předpisy <ul style="list-style-type: none"> • ČR – Francie • ČR – Anglie • ČR – Dolní Rakousko 	Návrh změny právního předpisu <ul style="list-style-type: none"> • ČR – Francie • ČR – Anglie • ČR – Dolní Rakousko

Předmět zkoumání	Deskripce právních předpisů všech čtyř států	Deskripce právních předpisů všech čtyř států	Predikace právních předpisů všech čtyř států
------------------	--	--	--

2.1 Česká republika

V České republice je základní právní úpravou českého právního systému zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a dalším vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (tzv. školský zákon). Tento zákon se týká všech veřejných škol a školských zařízení. Mateřská škola je součástí sítě veřejných škol, přičemž právě tímto zákonem získala statut školy.

Samotný školský zákon je rozdělen na jednotlivé části, přičemž předškolním vzdělávání se nejvíce zabývá část druhá – předškolní vzdělávání. Nicméně z pohledu předškolního vzdělávání je relevantní i celá řada ustanovení části první (obecná ustanovení), části jedenácté (hmotné zabezpečení, odměny za produktivní činnost a úplata za vzdělávání a školské služby), části dvanácté (školská právnická osoba), část třinácté (školský rejstřík), části čtrnácté (financování škol a školských zařízení ze státního rozpočtu), části patnácté (ředitel školy a školského zařízení a školská rada), části šestnácté (ministerstva a Česká školní inspekce), části sedmnácté (působnost územních samosprávních celků ve školství), část osmnácté (přestupky) a části devatenácté (společná, přechodná, zrušovací a závěrečná ustanovení).

Nicméně pro potřeby této diplomové práce se bude jednat o vybraná ustanovení školského zákona, která budou podrobena analýze a která se týkají předškolního vzdělávání a to zejména: cíle vzdělávání (§ 33), organizace vzdělávání (§34, §35), zřizovatelé mateřské školy (§8), vzdělávací program (§3 a §4), ředitel mateřské školy a jeho kompetence (§164), financování mateřské školy (§160) a s tím související podmínky (v ČR zápis v rejstříku škol - § 141) a případně povinná dokumentace škol a školní řád (§28, §30).

Dle § 33 školského zákona jsou cíle předškolního vzdělávání v České republice dány takto: *„Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních*

pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami“. (s. 28) Cílem předškolního vzdělávání je tedy podpora rozvoje dítěte, usměrňování jeho chování, osvojení základních životních hodnot včetně mezilidských vztahů a smazání sociálních a jiných vývojových rozdílů před vstupem do základního vzdělávání. Předškolní vzdělávání poskytuje s speciálně pedagogickou péčí pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami – ať už tělesnými či duševními.

Organizací předškolního vzdělávání se zabývají § 34 a 35 školského zákona. V § 34 školského zákona se jednak uvádí, pro jak staré děti se vzdělávání uskutečňuje: *„(1) Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku zpravidla od 3 do 6 let, nejdříve však pro děti od 2 let. Od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky dítěte, je předškolní vzdělávání povinné, není-li dále stanoveno jinak.“* A dále za jakých podmínek může být dítě k předškolnímu vzdělávání přijato. V odstavci 2 § 34 školského zákona se pak stanoví, že zápis se koná v době od 2. května do 16. května a že: *„termín a místo zápisu stanoví ředitel mateřské školy v dohodě se zřizovatelem a zveřejní je způsobem v místě obvyklým.“* V odstavci 3 § 34 školského zákona dává zákon pravomoc přijetí do rukou ředitele školy, kde se píše: *„ředitel mateřské školy rozhoduje o přijetí dítěte do mateřské školy, popřípadě o stanovení zkušebního pobytu dítěte, jehož délka nesmí přesáhnout 3 měsíce.“* A zároveň zákon určuje, od kterého věku jsou děti do mateřské školy přednostně přijímány, tzn., že se přednostně přijímají děti, které před začátkem školního roku dosáhnou nejméně čtvrtého roku věku, pokud mají místo trvalého pobytu, v případě cizinců místo pobytu, v příslušném školském obvodu nebo jsou umístěné v tomto obvodu v dětském domově, a to do výše povoleného počtu dětí uvedeného ve školském rejstříku. V odstavci 4 ukládá § 34 školského zákona povinnost spolupráce obecních úřadů v poskytování seznamů dětí s dostatečným předstihem, které mají být přednostně přijaty a dále se v něm uvádí: *„seznam obsahuje vždy jméno, popřípadě jména, a příjmení, datum narození a adresu místa trvalého pobytu dítěte, v případě cizince místo pobytu dítěte.“* V odstavci 5 ukládá § 34 školského zákona řediteli

povinnost přijímat děti podle zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů. Odstavec 6 § 34 školského zákona ošetřuje přijímání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Ukládá řediteli školy rozhodnout na základě písemného vyjádření školského poradenského zařízení, popřípadě také registrujícího lékaře. Odstavec 7 § 34 školského zákona se zabývá přijetím dítěte i během školního roku a říká, že takovéto dítě může být během školního roku přijato k předškolnímu vzdělávání. Odstavec 8 § 34 školského zákona řeší podnikové mateřské školy, kdy zřizovatel školy může určit mateřskou školu nebo její odloučené pracoviště ke vzdělávání dětí zaměstnanců zřizovatele nebo jiného zaměstnavatele. Do této mateřské školy nebo odloučeného pracoviště o přijetí rozhoduje ředitel na základě kritérií stanovených zřizovatelem, je-li jím stát, kraj, obec nebo svazek obcí, a v ostatních případech rozhoduje na základě kritérií stanovených vnitřním předpisem právnické osoby vykonávající činnost školy a kritéria pro přijímání do mateřské školy se zveřejňují předem, a to způsobem umožňujícím dálkový přístup. Odstavec 9 § 34 školského zákona pak řeší problematiku lesních školek. Dále odstavec 10 § 34 školského zákona pak upravuje vzdělávání dětí s kratší dobou vzdělávání, než odpovídá provozu, kdy se může ve zbývajících době vzdělávat další dítě, aniž by se započítávalo do počtu dětí v mateřské škole pro účely posouzení souladu s nejvyšším povoleným počtem dětí zapsaným v rejstříku škol a školských zařízení. Konečně poslední odstavec § 34 školského zákona (tj. 11) řeší vzdělávání v měsíci červenci a srpnu, kdy lze přijmout do mateřské školy děti z jiné mateřské školy, a to nejvýše na dobu, po kterou jiná mateřská škola přerušila provoz. A dále se ve zmíněném odstavci píše: „*Na přijímání dětí podle věty první se nevztahuje nejvyšší povolený počet dětí zapsaný v rejstříku škol a školských zařízení. Ředitel mateřské školy však je povinen zajistit, aby počet dětí, které se účastní vzdělávání v témž okamžiku, nepřekročil nejvyšší povolený počet dětí.*“

Nový § 34a, který vstoupil v platnost 1. 1. 2017 s účinností od 1. 9. 2017, řeší problematiku povinného předškolního vzdělávání. V úvodním prvním odstavci se uvádí, na koho se povinné vzdělávání vztahuje. Mimo státní občany České republiky se tak jedná o občany jiného členského státu Evropské unie, kteří na území České republiky pobývají déle než 90 dnů. Dále se povinné předškolní vzdělávání vztahuje na jiné cizince, kteří jsou oprávněni pobývat na území České republiky trvale nebo přechodně po dobu delší než 90 dnů,

a na účastníky řízení o udělení mezinárodní ochrany: Od povinného předškolního vzdělávání jsou osvobozeni děti s hlubokým mentálním postižením. Odstavec 2 § 34a školského zákona ukládá povinnost zákonným zástupcům přihlásit své dítě k předškolnímu vzdělávání v kalendářním roce, ve kterém začíná povinnost předškolního vzdělávání dítěte a to ve školském obvodu, v němž má dítě místo trvalého pobytu a v případě cizince místo pobytu (dále jen „spádová mateřská škola“), pokud zákonný zástupce nezvolí pro dítě jinou mateřskou školu nebo jiný způsob povinného předškolního vzdělávání. Je-li dítě přijato do jiné než spádové mateřské školy, má povinnost oznámit ředitel této školy tuto skutečnost bez zbytečného odkladu řediteli spádové mateřské školy. Odstavec 3 § 34a školského zákona vymezuje rozsah povinného vzdělávání: *„Povinné předškolní vzdělávání má formu pravidelné denní docházky v pracovních dnech, a to v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem. Povinnost předškolního vzdělávání není dána ve dnech, které připadají na období školních prázdnin v souladu s organizací školního roku v základních a středních školách; pro účely tohoto ustanovení se termín jarních prázdnin určuje podle sídla mateřské školy v souladu s vyhláškou o organizaci školního roku. Právo dítěte vzdělávat se v mateřské škole po celou dobu provozu, v němž je vzděláváno, není větou první a druhou dotčeno.“* Odstavec 4 § 34a školského zákona určuje, že podmínky pro uvolňování dětí ze vzdělávání a omlouvání jejich neúčasti ve vzdělávání stanoví školní řád příslušné mateřské školy. Ředitel mateřské školy je oprávněn požadovat doložení důvodů nepřítomnosti dítěte; zákonný zástupce je povinen doložit důvody nepřítomnosti dítěte nejpozději do 3 dnů ode dne výzvy. Odstavec 5 § 34a školského zákona určuje, za jakých podmínek lze povinnou předškolní docházku plnit a to jednak individuálním vzděláváním dítěte, které se uskutečňuje bez pravidelné denní docházky dítěte do mateřské školy, dále pak vzděláváním v přípravné třídě základní školy a ve třídě přípravného stupně základní školy speciální podle a vzděláváním v zahraniční škole na území České republiky, ve které ministerstvo povolilo plnění povinné školní docházky. Odstavec 6 § 34a školského zákona řeší povinnost zákonných zástupců oznámit skutečnost, že dítě bude plnit povinnou předškolní docházku v přípravných třídách nebo v zahraniční škole na území České republiky řediteli spádové mateřské školy. Oznámení je zákonný zástupce povinen učinit nejpozději 3 měsíce před počátkem školního roku, kterým začíná povinnost předškolního vzdělávání dítěte.

Ustanovení § 34b školského zákona pak řeší podmínky individuálního povinného předškolního vzdělávání a to v odůvodněných případech. Odstavec 1 § 34b školského zákona dává povinnost zákonným zástupcům, pokud zvolí v odůvodněném případě individuální vzdělávání oznámit to své spádové mateřské škole nejpozději 3 měsíce před počátkem školního roku. V průběhu školního roku lze plnit povinnost individuálního předškolního vzdělávání nejdříve ode dne, kdy bylo oznámení o individuálním vzdělávání dítěte doručeno řediteli mateřské školy, kam bylo dítě přijato k předškolnímu vzdělávání. Odstavec 2 § 34b školského zákona řeší, co by mělo toto oznámení obsahovat: jméno, popřípadě jména, a příjmení, rodné číslo a místo trvalého pobytu dítěte, v případě cizince místo pobytu dítěte, uvedení období, ve kterém má být dítě individuálně vzděláváno a důvody pro individuální vzdělávání dítěte. Odstavec 3 § 34b školského zákona ukládá řediteli doporučit oblasti, v nichž má být dítě vzděláváno. Tyto oblasti vychází z rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a školního vzdělávacího programu. *„Mateřská škola ověří úroveň osvojování očekávaných výstupů v jednotlivých oblastech a případně doporučí zákonnému zástupci další postup při vzdělávání; způsob a termíny ověření, včetně náhradních termínů, stanoví školní řád tak, aby se ověření uskutečnilo v období od 3. do 4. měsíce od začátku školního roku. Zákonný zástupce dítěte, které je individuálně vzděláváno, je povinen zajistit účast dítěte u ověření.“* Odstavec 4, 5 a 6 § 34b školského zákona se pak zabývají ukončením individuálního vzdělávání a podmínkami tohoto ukončení. V těchto ustanoveních se tak mimo jiné uvádí, že ředitel ukončí individuální vzdělávání dítěte, pokud zákonný zástupce dítěte nezajistil účast dítěte u ověření podle odstavce 3, a to ani v náhradním termínu a že odvolání proti rozhodnutí ředitele mateřské školy o ukončení individuálního vzdělávání dítěte nemá odkladný účinek a že, po ukončení individuálního vzdělávání dítěte nelze dítě opětovně individuálně vzdělávat. Konečně odstavec 7 § 34b školského zákona pak řeší výdaje na takovéto vzdělávání, kdy výdaje spojené s individuálním vzděláváním dítěte hradí zákonný zástupce dítěte, s výjimkou speciálních kompenzačních pomůcek a výdajů na činnost mateřské školy, do níž bylo dítě přijato k předškolnímu vzdělávání.

V § 35 školského zákona se řeší podmínky ukončení předškolního vzdělávání. Ředitel mateřské školy může po předchozím upozornění písemně oznámeném zákonnému zástupci

dítěte rozhodnout o ukončení předškolního vzdělávání, a to v těchto případech: když se dítě bez omluvy zákonného zástupce nepřetržitě neúčastní předškolního vzdělávání po dobu delší než dva týdny, pokud zákonný zástupce závažným způsobem opakovaně narušuje provoz mateřské školy, pokud ukončení doporučí v průběhu zkušebního pobytu dítěte lékař nebo školské poradenské zařízení, pokud zákonný zástupce opakovaně neuhradí úplatu za vzdělávání v mateřské škole nebo úplatu za školní stravování ve stanoveném termínu a nedohodne s ředitelem jiný termín úhrady. Zároveň ale zákon znemožňuje ukončit předškolní vzdělávání v případě dítěte, pro které je předškolní vzdělávání povinné. Ve 3 odstavci § 35 školského zákona se opravňuje ministerstvo k vydání prováděcího právního předpisu s podrobnostmi o podmínkách provozu mateřské školy, organizaci předškolního vzdělávání, včetně rozsahu povinného předškolního vzdělávání, zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, jejich stravování a další speciální péči o děti. Jedná se o vyhlášku č. 14/ 2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Zřizovatelé mateřské školy jsou uvedeny v § 8 školského zákona s názvem - Právní postavení škol a školských zařízení. Hned úvodní odstavec výše citovaného ustanovení školského zákona se touto problematikou zabývá, když stanoví: „*Kraj, obec a dobrovolný svazek obcí, jehož předmětem činnosti jsou úkoly v oblasti školství (dále jen "svazek obcí"), zřizuje školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo příspěvkové organizace podle zvláštního právního předpisu.*“ Mateřské školy může dále zřizovat ministerstvo jako školské právnické osoby nebo státní příspěvkové organizace podle zvláštního právního předpisu. Ministerstva a ostatní organizační složky státu mohou zřizovat mateřské školy, a to jako státní příspěvkové organizace podle zvláštního právního předpisu. Jedná se o zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a zákon č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona, oba ve znění pozdějších předpisů. Dále mohou mateřské školy zřizovat ministerstvo zahraničních věcí a to jako školy při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu České republiky jako součást těchto úřadů a dále pak registrované církve a náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy (dle zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů) a v neposlední řadě i ostatní právnické

osoby nebo fyzické osoby, kteří zřizují školy a školská zařízení jako školské právnické osoby, nebo jako právnické osoby podle zvláštních právních předpisů a jejichž předmětem činnosti je poskytování vzdělávání nebo školských služeb podle školského zákona, a to i v případě, že převažujícím předmětem činnosti takové právnické osoby je podnikání podle zvláštních právních předpisů. Školu nebo školské zařízení může podle věty první zřídit také několik právnických nebo fyzických osob společně.

Vzdělávacími programy se zabývají § 3, 4 a 5 školského zákona. Zatímco § 3 školského zákona řeší systém vzdělávacích programů, § 4 a 5 školského zákona se zabývají rámcovými programy (potažmo školními vzdělávacími programy). Hned v úvodním odstavci ukládá zákon Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy povinnost zpracovávat Národní program vzdělávání, projednávat jej s vybranými odborníky z vědy a praxe, s příslušnými ústředními odborovými orgány, příslušnými organizacemi zaměstnavatelů s celostátní působností a s kraji a předkládat jej vládě k projednání. Vláda pak předkládá Národní program vzdělávání Poslanecké sněmovně a Senátu Parlamentu ČR ke schválení. Národní program vzdělávání rozpracovává cíle vzdělávání stanovené tímto zákonem a vymezuje hlavní oblasti vzdělávání, obsahy vzdělávání a prostředky, které jsou nezbytné k dosahování těchto cílů. Národní program vzdělávání ministerstvo zveřejňuje vždy způsobem umožňujícím dálkový přístup a pro každý obor vzdělání v základním a středním vzdělávání a pro předškolní, základní umělecké a jazykové vzdělávání se vydává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy rámcové vzdělávací programy. Rámcové vzdělávací programy vymezují povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání; jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků dále závazným základem pro stanovení výše finančních prostředků. Dále se v již zmíněném paragrafu uvádí, že vzdělávání v jednotlivých školách se uskutečňuje podle školních vzdělávacích programů.

Ustanovení § 4 řeší „Rámcové vzdělávací programy“, které dle zákona stanoví zejména konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání, a to všeobecného a odborného podle zaměření daného oboru vzdělání, dále pak jeho organizační uspořádání, profesní profil, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů, jakož i podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a nezbytné materiální, personální a organizační podmínky a podmínky

bezpečnosti a ochrany zdraví. Podmínky ochrany zdraví pro uskutečňování vzdělávání stanoví Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v dohodě s Ministerstvem zdravotnictví. Dále se v již zmíněném paragrafu 4 uvádí, že rámcové vzdělávací programy musí odpovídat nejnovějším poznatkům vědních disciplín, jejichž základy a praktické využití má vzdělávání zprostředkovat, a také nové poznatky z pedagogiky a psychologie o účinných metodách a organizačním uspořádání vzdělávání přiměřeně věku a rozvoji vzdělávaného. Podle těchto hledisek budou rámcové vzdělávací programy také upravovány. Tvorbu a oponenturu rámcových vzdělávacích programů zajišťují příslušná ministerstva prostřednictvím odborníků vědy a praxe, včetně pedagogiky a psychologie. Rámcové vzdělávací programy je možné v závažných případech měnit, a to s účinností nejdříve od začátku následujícího školního roku, pokud nejde o změny vyplývající z platných právních předpisů. V takovém případě ministerstvo, které rámcový vzdělávací program vydalo, zveřejní změnu s dostatečným časovým předstihem a to vždy způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Ustanovení § 5 školského zákona se zabývá tvorbou školních vzdělávacích programů, kdy se v zákoně uvádí, že školní vzdělávací program pro vzdělávání musí být v souladu s rámcovým vzdělávacím programem; obsah vzdělávání může být ve školním vzdělávacím programu uspořádán do předmětů nebo jiných ucelených částí učiva (například modulů). Školní vzdělávací program pro vzdělávání, stanoví zejména konkrétní cíle vzdělávání, délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání, podmínky přijímání uchazečů, průběhu a ukončování vzdělávání, včetně podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, označení dokladu o ukončeném vzdělání, pokud bude tento doklad vydáván. Dále školní vzdělávací program stanoví popis materiálních, personálních a ekonomických podmínek a podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví, za nichž se vzdělávání v konkrétní škole nebo školském zařízení uskutečňuje. Školní vzdělávací program vydává ředitel školy nebo školského zařízení. Školní vzdělávací program ředitel školy nebo školského zařízení zveřejní na přístupném místě ve škole nebo školském zařízení; do školního vzdělávacího programu může každý, kdo o to projeví zájem, nahlížet a pořizovat si z něj opisy a výpisy, anebo za cenu v místě obvyklou může obdržet jeho kopii. Poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím tím není dotčeno.

Ředitel mateřské školy a jeho kompetence se zabývají § 164 – 166 školského zákona. Ředitel školy má následující kompetence: rozhoduje ve všech záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání a školských služeb, pokud zákon nestanoví jinak, odpovídá za to, že škola a školské zařízení poskytuje vzdělávání a školské služby v souladu s tímto zákonem a vzdělávacími programy, odpovídá za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělávání a školských služeb, vytváří podmínky pro výkon inspekční činnosti České školní inspekce a přijímá následná opatření, vytváří podmínky pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a pro práci školské rady, pokud se podle tohoto zákona zřizuje, zajišťuje, aby zákonní zástupci byly včas informováni o průběhu a výsledcích vzdělávání dítěte, žáka nebo studenta, zajišťuje spolupráci při uskutečňování programů zjišťování výsledků vzdělávání vyhlášených ministerstvem, odpovídá za zajištění dohledu nad dětmi a nezletilými žáky ve škole a školském zařízení. Dále zákon ukládá řediteli zřídit pedagogickou radu jako svůj poradní orgán, projednávat s ní všechny zásadní pedagogické dokumenty a opatření týkající se vzdělávací činnosti školy. Při svém rozhodování by měl ředitel školy k názorům pedagogické rady přihlédnout. Pedagogickou radu tvoří všichni pedagogičtí pracovníci školy.

V § 165 školského zákona se uvádí další kompetence, které má ředitel školy, kterou zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí, a to stanovuje organizaci a podmínky provozu školy a školského zařízení, odpovídá za použití finančních prostředků státního rozpočtu v souladu s účelem, na který byly přiděleny. Dále se v tomto ustanovení uvádí, v kterých případech jedná ředitel v oblasti státní správy. V mateřské škole se jedná zejména o problematiku přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání podle a ukončení předškolního vzdělávání.

Ustanovení § 166 školského zákona se pak zabývá předpoklady pro výkon ředitele školy. Ředitele školské právnické osoby zřizované ministerstvem, krajem, obcí nebo svazkem obcí, ředitele příspěvkové organizace nebo vedoucího organizační složky státu nebo její součástí jmenuje na vedoucí pracovní místo zřizovatel na základě jím vyhlášeného konkursního řízení. Ředitelem školské právnické osoby, ředitelem příspěvkové organizace nebo vedoucím organizační složky státu nebo její součástí může být jmenován pouze ten, kdo splňuje předpoklady pro výkon činnosti ředitele školy nebo školského zařízení stanovené zvláštním právním předpisem (jedná se o zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických

pracovních, ve znění pozdějších předpisů). V období od začátku šestého měsíce do konce čtvrtého měsíce před uplynutím období 6 let výkonu funkce na pracovním místě ředitele školy nebo školského zařízení může zřizovatel vyhlásit na toto pracovní místo konkurs; v takovém případě odvolá ředitele k poslednímu dni šestiletého období. Zřizovatel vyhlásí konkurs a odvolá ředitele vždy, obdrží-li před začátkem lhůty pro vyhlášení konkursu návrh na jeho vyhlášení od České školní inspekce nebo školské rady. Jestliže zřizovatel nevyhlásí konkurs a neodvolá ředitele, počíná dnem následujícím po konci dosavadního šestiletého období běžet další šestileté období. Dále jsou ve školském zákoně rozpracovány důvody pro odvolání ředitele: pozbytí některého z předpokladů pro výkon činností ředitele školy nebo školského zařízení stanovených zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovních a o změně některých zákonů, nesplnění podmínky zahájení a úspěšného ukončení studia k získání odborné kvalifikace podle zákona č. 563/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nesplnění podmínky získání znalostí z oblasti řízení školství studiem pro ředitele škol a školských zařízení dle zákona č. 563/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nebo organizačních změn, jejichž důsledkem je zánik vedoucího pracovního místa ředitele. Dále se v § 166 školského zákona uvádí další důvody pro odvolání, a to závažného porušení nebo neplnění právních povinností vyplývajících z jeho činností, úkolů a pravomocí na vedoucím pracovním místě ředitele, které bylo zjištěno zejména inspekční činností České školní inspekce nebo zřizovatelem, návrhu České školní inspekce, pravomocného rozhodnutí soudu o neplatnosti odvolání předchozího ředitele z funkce nebo pravomocného rozhodnutí o neplatnosti rozvázání pracovního poměru s předchozím ředitelem. Pokud je ředitel odvolán na základě organizačních změn, jejichž důsledkem je zánik vedoucího pracovního místa ředitele, náleží odvolanému řediteli odstupné ve výši nejméně čtyřnásobku jeho průměrného výdělku. Dále pak zákon opravňuje ministerstvo k vydání prováděcího právního předpisu, který stanoví náležitosti vyhlášení konkursního řízení, složení konkursních komisí pro posuzování uchazečů o jmenování na vedoucí pracovní místa a pravidla pro sestavování, činnost a rozhodování těchto konkursních komisí. Dále § 166 školského zákona stanoví, že ředitelem školy nebo školského zařízení, jejichž činnost vykonává právnická osoba, může být pouze ten, kdo splňuje předpoklady pro výkon funkce ředitele školy nebo školského zařízení stanovené zvláštním právním předpisem (jak již bylo opakovaně uvedeno výše, jedná se o zákon č. 563/2004 Sb.,

o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů). Tato osoba je ředitelem všech škol a školských zařízení, jejichž činnost daná právnická osoba vykonává. Konečně odstavec 9 § 166 školského zákona řeší uvolňování ředitele pro výkon veřejné funkce, kdy říká, že šestileté období se prodlužuje o dobu, po kterou byl ředitel uvolněn pro výkon veřejné funkce.

Co se financování týče, tak to v případě mateřských škol je financování realizováno z prostředků státního rozpočtu řeší. Tuto problematiku řeší §160 a 161 školského zákona. S tím související podmínky (v ČR zápis v rejstříku škol) pak dále § 141 školského zákona. V § 160 řeší zákon, na co jsou prostředky ze státního rozpočtu využívány. Ze státního rozpočtu se za podmínek stanovených zákonem poskytují finanční prostředky mimo jiné i na výdaje škol a školských zařízení zřizovaných obcemi nebo svazky obcí, a to na platy, náhrady platů, nebo mzdy a náhrady mezd, na odměny za pracovní pohotovost, odměny za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné, na výdaje na úhradu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a na úhradu pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, na přiděly do fondu kulturních a sociálních potřeb a ostatní náklady vyplývající ze základních pracovněprávních vztahů, výdaje na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí, žáků a studentů s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem, výdaje na učební pomůcky, výdaje na školní potřeby a na učebnice, pokud jsou podle tohoto zákona poskytovány bezplatně, a rovněž výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků, na činnosti, které přímo souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání. Zákon ukládá i podmínky, za jakých lze finanční prostředky čerpat. Finanční prostředky může právnická osoba vykonávající činnost školy použít také tehdy, zajišťuje-li v souladu s tímto zákonem a rámcovým vzdělávacím programem povinnou součást vzdělávání dětí, žáků a studentů u jiné fyzické nebo právnické osoby. Finanční prostředky podle věty první lze použít na úhradu ceny za služby poskytované jinou fyzickou nebo právnickou osobou, finanční prostředky lze takto použít pouze do úhrnné roční výše stanovené krajským úřadem v rozpisu rozpočtu finančních prostředků na činnost školy. Finanční prostředky ze státního rozpočtu

se poskytují podle skutečného počtu dětí, žáků nebo studentů ve škole nebo školském zařízení, v jednotlivých oborech a formách vzdělávání, lůžek, stravovaných, uvedeného ve školních matrikách pro příslušný školní rok, nejvýše však do výše povoleného počtu dětí, žáků nebo studentů ve škole nebo školském zařízení, v jednotlivých oborech a formách vzdělávání, lůžek, stravovaných uvedeného ve školském rejstříku. Do skutečného počtu se započítávají i cizinci, kterým se podle tohoto zákona poskytuje vzdělávání nebo školské služby za stejných podmínek jako státním občanům České republiky.

Dále § 161 řeší rozdělování prostředků jednotlivým školám prostřednictvím normativů. Republikové normativy stanoví ministerstvo jako výši výdajů připadajících na vzdělávání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie v oblasti předškolního vzdělávání, základního vzdělávání, středního vzdělávání a vyššího odborného vzdělávání na kalendářní rok a zveřejňuje je ve Věstníku. Krajské normativy stanoví krajský úřad jako výši výdajů připadajících na jednotku výkonu na kalendářní rok za podmínek stanovených prováděcím právním předpisem a zveřejní je. Jednotkou výkonu je jedno dítě, žák, student, ubytovaný, stravovaný, lůžko, třída, studijní skupina a oddělení. Součástí krajských normativů jsou příplatky na podpůrná opatření stanovené se zřetelem k normované finanční náročnosti podpůrných opatření pro děti, žáky a studenty s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem. Při stanovení krajských normativů vychází krajský úřad zejména z dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji, rámcových vzdělávacích programů nebo akreditovaných vzdělávacích programů pro vyšší odborné vzdělávání, rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické nebo přímé pedagogicko-psychologické činnosti a naplněnosti tříd, studijních skupin a oddělení v jednotlivých školách a školských zařízeních. Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem (jedná se o vyhlášku č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů), členění krajských normativů, ukazatele rozhodné pro jejich stanovení, jednotky výkonu pro jednotlivé krajské normativy, vztah mezi ukazateli a jednotkami výkonu, ukazatele pro výpočet minimální úrovně krajských normativů a zásady pro jejich zvýšení a jejich zveřejnění. Ministerstvo rozepisuje a poskytuje krajským úřadům formou

dotace na zvláštní účet kraje finanční prostředky vyčleněné ze státního rozpočtu na činnost škol a školských zařízení zřizovaných obcemi nebo svazky obcí na výdaje a to na platy, náhrady platů, nebo mzdy a náhrady mezd, na odměny za pracovní pohotovost, odměny za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné, na výdaje na úhradu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a na úhradu pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, na příděly do fondu kulturních a sociálních potřeb a ostatní náklady vyplývající ze základních pracovněprávních vztahů, výdaje na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí, žáků a studentů s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem, výdaje na učební pomůcky, výdaje na školní potřeby a na učebnice, pokud jsou podle tohoto zákona poskytovány bezplatně, a rovněž výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků, na činnosti, které přímo souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání.

S financováním mateřských škol souvisí i školský rejstřík (který je upraven v §141 a n. školského zákona). Školský rejstřík představuje veřejný seznam, který obsahuje rejstřík škol a školských zařízení a rejstřík školských právnických osob. Každý má právo nahlížet do údajů ve školském rejstříku a pořizovat si z něho výpisy. Na požádání vydá orgán, který vede školský rejstřík, úřední výpis údajů ze školského rejstříku. Poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím tím není dotčeno. Orgán, který vede školský rejstřík, bezplatně poskytuje údaje ze školského rejstříku Českému statistickému úřadu. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy zveřejňuje školský rejstřík také v elektronické podobě na svých webových stránkách; tato forma zveřejnění má informativní charakter. Rejstřík mateřských škol vede krajský úřad. Účinností zápisu školy a školského zařízení do rejstříku škol a školských zařízení vzniká právnické osobě, která vykonává činnost školy nebo školského zařízení, právo poskytovat vzdělávání a školské služby a právo vydávat doklady o vzdělání stanovené zákonem, a to v rozsahu zápisu a účinností zápisu školy a školského zařízení do rejstříku škol a školských zařízení vzniká právnické osobě, která vykonává činnost školy nebo školského zařízení, nárok na přidělování finančních

prostředků ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu územního samosprávného celku za podmínek stanovených zákonem, a to v rozsahu zápisu.

2.2 Francie

Ve Francii je právní systém odlišný od právního systému České republiky, jakkoliv oba právní řády řadíme do kontinentálního typu právní kultury. Jak uvádí autoři knihy Školní vzdělávání ve Francii: „Vzhledem k množství právních dokumentů a norem týkající se školství, přistoupila Francie (podobně jako v jiných oblastech práva) k jejich kodifikaci ve sbírce školských zákonů (Code de l'éducation), která tyto normy sdružuje a systematizuje v rámci jednoho předpisu. Tento základní pramen práva v oblasti školství se skládá z devíti „knih“ (souborů tematicky blízkých právních norem) zabývajících se hmotnou i procesní stránkou práva ve vzdělávání.“ (Šťastný a kol., 2017, s. 43)

Názvy těchto „knih“ (Livre) odpovídají jejich obsahu:

1. Principes généraux de l'éducation - Obecné principy vzdělávání (vlastní překlad), která se zabývá právem na vzdělávání, cíli a posláním veřejného vzdělávání, povinnou školní docházkou, svobodou na vzdělávání;
2. L'administration de l'éducation - Administrativa vzdělávání (vlastní překlad), která se zabývá rozdělením kompetencí mezi stát a územní samosprávné celky;
3. L'organisation des enseignements scolaires - Organizace školního vzdělávání (vlastní překlad);
4. Les établissements d'enseignement scolaire – Zařízení pro školní vzdělávání (vlastní překlad), jejíž součástí je i právní předpis č. 90-788 z 6. 9. 1990 o organizaci a fungování mateřských a základních škol (décret relatif à l'organisation et au fonctionnement des écoles maternelles et élémentaires);
5. La vie scolaire – Školní život (vlastní překlad), která stanovuje práva a povinnosti žáků ve školách;
6. L'organisation des enseignements supérieurs – Organizace terciárního vzdělávání (vlastní překlad);
7. Les établissements d'enseignement supérieur – Instituce terciárního vzdělávání (vlastní překlad);

8. La vie universitaire – Univerzitní život (vlastní překlad);
9. Les personnels de l'éducation – Pracovníci ve školství (vlastní překlad).

Prvních pět knih Sbírký školských zákonů (Code de l'éducation) upravuje obecné principy vzdělávání, vztahy mezi jednotlivými aktéry vzdělávacího systému a jejich pravomoci, dále organizuje vzdělávání ve školách všech stupňů a upravuje též jejich organizační zázemí. Tyto všechny oblasti jsou v České republice vymezeny školským zákonem, jak bylo podrobněji rozebráno výše.

Vzdělávání ve Francii je dle zákona o vzdělávání (Code de l'éducation) první národní prioritou, veřejnou službou. Vzdělávání má totiž dle francouzského zákonodárce přispívat k rovné příležitosti pro všechny děti, žáky a studenty a pomáhat v boji proti sociálním a územním rozdílům, jakož i zajišťovat všem zúčastněným co možná nejlepší uplatnění v jejich životě. Vzdělávání probíhá ve Francii ve třech cyklech:

- (i) cyklus raného učení, který probíhá v mateřské škole;
- (ii) cyklus základního učení, který začíná v mateřské škole a pokračuje v prvních dvou letech základní školy;
- (iii) cyklus prohlubování, který začíná ve škole základní a vrcholí na vysoké škole.

Francouzský zákon dává pravomoc ministerstvu školství k vydání vyhlášky, která obsahuje osnovy, včetně cílů ke každému cyklu, dále pak i roční kritéria pro znalosti a dovednosti dětí a žáků a to zejména na konci základního vzdělávání.

Ve Francii v roce 2014 navštěvovalo mateřskou školu 11,8% dětí ve věku od 2 do 3 let a téměř všech dětí ve věku od 3 do 5 let. Mateřská škola ve Francii je chápána jako nezbytná etapa cesty studentů k zajištění jejich akademického úspěchu. Hlavním posláním mateřské školy ve Francii je motivovat děti k pravidelné školní docházce, jakož i rozvíjení jejich dovedností a schopností a jejich osobnosti. Výuka ve francouzských mateřských školách je rozdělena do pěti oblastí:

- (i) Jazykové;
- (ii) Fyzické;
- (iii) Umělecké;
- (iv) Myšlenkové;

(v) Znalostní.

Mateřská škola ve Francii zahrnuje pouze třídy mateřských škol, od malých až po velké. Nicméně výuka v předškolním stupni probíhá i na základních školách (école primaire), když základní školy často zahrnují výuku nejenom na prvním stupni, nýbrž právě i předškolní vzdělávání. Dle francouzské právní úpravy mohou být děti od 3 let zapsány do různých typů vzdělávání:

- (i) mohou navštěvovat mateřské školy, jejichž třídy jsou specifické a přizpůsobené potřebám malých dětí;
- (ii) mohou navštěvovat mateřské školy, jejichž třídy v sobě zahrnují rozdílné skupiny dětí;
- (iii) mohou navštěvovat zvláštní zařízení, která v sobě kombinují služby v raném dětství a školní docházku a poskytují výuku v místně navržených zařízeních.

Ve Francii stojí v čele mateřské školy ředitel. Ten má administrativní a pedagogickou odpovědnost a zastupuje instituci při komunikaci s obcí a rodiči. Je to právě také ředitel (popř. ředitelka) mateřské školy, který velmi často řídí třídu (tj. podílí se na vzdělávání žáků). Krom toho tvoří mateřské školy pedagogické rady, které se skládají z ředitele a učitelů. Dle zákona se musí scházet alespoň jednou za čtvrt roku. Dále francouzský právní řád zná tzv. školní radu. Ta se skládá z:

- (i) ředitele školy, který jej předsedá;
- (ii) všech učitelů přidělených do školy;
- (iii) starosty a městského radního pro školní záležitosti;
- (iv) volených zástupců rodičů žáků;
- (v) zástupce oddělení národního vzdělávání, který je pověřen navštěvováním škol.

Školní rada se setká nejméně jednou za čtvrt roku, hlasuje o pravidlech školy, určuje průběh vzdělávání v rámci jednotlivých týdnů. Poskytuje názory a návrhy ohledně otázek týkajících se života školy. Krom výše uvedeného však francouzský právní řád počítá i se zapojením rodičů. Rodiče jsou plnohodnotnými členy vzdělávací komunity. Povinností třídního učitele je zajišťovat dialog s rodiči, zejména o situaci jejich dítěte. Vzdělávací tým se skládá z osob odpovědných za vzdělávání. Zahrnuje:

- (i) ředitele;
- (ii) učitele;
- (iii) školního psychologa;
- (iv) speciálního pedagoga;
- (v) dále pak případně i národního školitele, školní sestry nebo sociálního pracovníka.

Zákon řeší i vzdělávání dětí a žáků se zdravotním postižením a sociálním znevýhodněním.

Do zákona o vzdělávání (Code de l'éducation) je zahrnut i zákon č. 2013-595 ze dne 8. července 2013, který upravuje organizaci vzdělávání v mateřských a základních školách. Ve Francii jsou mateřské školy organizovány pro děti od 3 let do zahájení povinné školní docházky (tj. do 6 let věku dítěte). Zákon umožňuje rodičům přihlásit dítě do nejbližší mateřské školy. Dítě je přijato do veřejné mateřské školy na základě smlouvy. Vzdělávání je národní veřejnou službou, jejíž organizaci a provoz poskytuje stát, který některé své kompetence přenechává místním orgánům. Stát rozděljuje finanční prostředky určené na vzdělávání, zejména pro zajištění rovného přístupu k veřejné službě. Stát může zřizovat školy v rámci ministerstva obrany, ministerstva vnitra a ministerstva zahraničních věcí. Mateřské školy zřizují obce nebo jejich části – uzemní společenství a to dle ustanovení L. 2121-30 obecného kodexu místních orgánů (*L. 2121-30 du code général des collectivités territoriales*), (vlastní překlad). Tento zákon ukládá obcím, že náklady na veřejné školy jsou pro ně povinným výdajem. Obce na základě tohoto zákona mají povinnost ubytovat učitele, udržovat budovy, nakupovat a udržovat nábytek v těchto budovách, financovat náklady spojené s energiemi a platit provozní zaměstnance. Stát obcím přispívá v dotacích na bydlení učitelů. Pokud dítě navštěvuje mateřskou školu mimo své bydliště, musí obec za toto dítě platit provozní náklady. Stát financuje platy pedagogických zaměstnanců, odměny správních a inspekčních pracovníků. Vzdělávání v mateřské škole je dle zákona zdarma.

2.2.1 Srovnávací obsahová analýza ČR – Francie

V čem se právní předpisy shodují?	
Cíle:	V rovné příležitosti – veřejná služba.
	V připravenosti na školu.

	V rozvoji schopností, dovedností a osobnosti dětí.
Organizace vzdělávání:	-
Zřizovatelé:	Obec, ministerstvo zahraničních věcí.
Vzdělávací program:	-
Ředitel MŠ a jeho kompetence	V administrativní a pedagogické kompetenci (odpovědnosti).
	V zastupování školy na veřejnosti a při jednáních se zřizovatelem.
	V zřízení pedagogické rady jako poradního orgánu.
Financování MŠ	Ve financování platů a náhrad platů pedagogickým zaměstnanců.

V čem se právní předpisy liší?		
	ČR	Francie
Cíle:	-	-
Organizace vzdělávání:	Zpravidla od 2 do 6 let věku dítěte.	Děti se v MŠ vzdělávají od 3 do 6 let věku dítěte.
	V povinné předškolní docházce od 5 let věku dítěte.	-
	V zápisu na základě žádosti.	Ve smlouvě o poskytnutí veřejné služby dle zákona č. 2008-790 ze dne 20. 8. 2008.
	V zřizování homogenních a heterogenních tříd.	Zřizovány pouze heterogenní třídy.

	-	V povinnosti zřídit školní radu ve složení: (i) Ředitel; (ii) Učitelé (iii) Starosta/radní pro školní záležitosti; (iv) Zástupce rodičů; (v) Zástupce oddělení pro národní vzdělávání.
Zřizovatelé:	Kraj, svazek obcí, MŠMT, církev, náboženské společnosti.	Ministerstvo obrany, ministerstvo vnitra, části obce – územní společnosti.
Vzdělávací program:	RVP PV – zákonem dána kompetence MŠMT k jeho vydání.	Osnovy k cyklům vzdělávání – zákonem dána pravomoc ministerstvu školství pro jejich vydání.
Ředitel MŠ a jeho kompetence	V přijímání dětí pomocí správního řízení dle správního řádu a v ukončování jejich docházky. Je jmenován na základě konkurzu na 6 let, pak možnost vyhlášení konkurzu a to nejpozději 4 měsíce před uplynutím 6 let – tím je ředitel odvolán, pokud konkurz vyhlášen není, začíná běžet dalších 6 leté období.	- Toto řeší vyhláška <i>décret en Conseil d'Etat</i> .

	Odvolat lze ředitele na doporučení ČŠI, na základě závažného porušení nebo neplnění pracovních povinností nebo na základě organizačních změn.	
Financování:	-	V povinnosti zřizovatelů financovat platy provozních zaměstnanců.
		V povinnosti zřizovatelů financovat ubytování učitelům – stát přispívá na náklady dotací.

Co můžeme převzít?

S ohledem na velké množství dokumentů týkající se předškolního vzdělávání a úzkého zorného pole této diplomové práce, bych doporučovala více zapojit rodiče do vzdělávání jejich dětí. Osobně jsem přesvědčena o významu existence školní rady, tak jak je zakotvena ve francouzském právním řádu. Na druhou stranu je třeba říci, že pokud by se český zákonodárce měl inspirovat francouzskou právní úpravou, musel by nutně složení takovéto rady uzpůsobit podmínkám fungování mateřských škol v ČR. Po mém soudu by tedy vhodní členové takovéto rady v podmínkách českého právního řádu byli ředitel školy, učitelé, zástupci rodičů a zástupce zřizovatele. Dále pak s ohledem na poznatky pedagogiky a zejména vývojové a sociální psychologie (např. dle názoru dětského psychologa PhDr. Václava Mertina) by měl náš zákonodárce zvážit dolní hranici vzdělávání dětí v mateřských školách. V této souvislosti by se nabízelo otevřít úvahy nad navrácením do českého právního řádu ustanovení, podle kterého se v mateřské škole děti vzdělávají zpravidla od 3 let (novela číslo 178/2016 Sb. školského zákona dala povinnost mateřským školám přijímat děti od 2 let věku od 1. 9. 2020).

2.3 Anglie

Anglický státem zajišťovaný školní systém vzdělávání se formoval ve druhé polovině 19. století, kdy se školy začaly vymaňovat z rukou církve a začaly být podporovány státem. Významný milník tohoto procesu představuje rok 1944, kdy byl v Anglii přijat školský zákon, který rozděloval vzdělávání na tři fáze – (i) primární vzdělávání (5 – 11 let), (ii) středoškolské (11 -15, resp. 16 let) a další vzdělávání.

Co se předškolního vzdělávání týče, děti od 3 do 5 let mají možnost navštěvovat státní mateřské školy (statemaintained nursery schools), mateřské školy při základních školách (nursery classes), soukromé mateřské školy (nurseries) a různé dětské skupiny (pre-school playgroups). Předškolní vzdělávání není v Anglii povinné. Školné v soukromých mateřských školách musí rodiče hradit ze svého, i když ze zákona mají rodiče nárok na proplacení 5 dvou a půl hodinových bloků týdně v rámci 38 týdnů v roce. Státní mateřské školy poskytují vzdělání bezplatně, přičemž toto vzdělání je rozděleno do dvou cyklů:

(i) pro děti od 3 let do 4 let,

(ii) pro děti od 4 let do 5 let.

Anglický vzdělávací systém zná rovněž tzv. nulté ročníky. Tyto ročníky jsou zřizovány při základních školách a mají děti připravit na školní docházku (mimo jiné se děti učí číst a psát). Základním dokumentem pro předškolní vzdělávání v Anglii je tzv. The Early Years Foundation Stage (EYFS), který se zabývá rozvojem a vzděláváním dětí od narození do pěti let věku dítěte.

Odpovědnost za vzdělávání je decentralizovaná a dělí se o ní řada organizací. Na řízení se podílí stát, místní samospráva, jakož i konkrétní instituce. Na státní úrovni se na řízení podílí Ministerstvo pro děti, školy a rodinu (Department for Children, Schools and Families)(vlastní překlad). Povinnosti ministerstva zahrnují plánování a sledování vzdělávacích služeb, zajišťování komplexních služeb pro děti a vytváření zásad vzdělávání.

Existují státem dané principy, které má mateřská škola dodržovat:

(i) individuální přístup k dítěti;

- (ii) spolupráce s rodiči a dalšími lidmi, kteří s dítětem pracují (například terapeut, logoped apod.);
- (iii) důraz na podnětné prostředí;
- (iv) podpora rozdílnosti, děti se vyvíjejí různě a učí se různými způsoby.

Všechny školky, soukromé i státní, musí být řádně zaregistrovány u kontrolního úřadu, konkrétně u Úřadu pro standardy a vzdělávání (Office for Standards in Education, dále jen „OFSTED“), (vlastní překlad), pokud poskytují péči o dítě více než 2 hodiny týdně. Z registrace vyplývá nejedna povinnost, zejména pak nutnost splňování požadavků stanovených v programu EYFS (viz níže). Na jejich plnění dohlíží školská inspekce pravidelnými inspekcemi. Školská inspekce funguje pod záštitou Úřadu pro standardy ve vzdělávání (OFSTED).

Veřejné mateřské školy jsou v Anglii zřizované místními samosprávami. Jak již bylo zmíněno výše, veřejné mateřské školy poskytují vzdělávací služby dětem mladším 5 let. Rovněž tak shora zmiňovaný Early Years Foundation Stage (dále jen „EYFS“) je zakotven v zákonu o péči o dítě, konkrétně v čl. 39 tohoto zákona. EYFS vstoupil v platnost v září 2008 a zahrnuje soubor požadavků na sociální zabezpečení a soubor požadavků na vzdělávání a rozvoj, které musí následovat poskytovatelé péče o děti mladší pěti let. EYFS se skládá se tří dokumentů:

- (i) Kurikulum pro základní stupeň (Curriculum Guidance for the Foundation Stage), (vlastní překlad);
- (ii) Problematika od narození do tří let (the Birth to Three Matters), (vlastní překlad);
- (iii) Národní standardy pro denní péči o děti mladší 8 let (the National Standards for Under 8s Daycare and Childminding), (vlastní překlad).

Tyto dokumenty dohromady tvoří souvislý a pružný přístup k výchově a vzdělávání dětí předškolního věku. EYFS představuje nový a kvalitní rámec, který upravuje vzdělávání, rozvoj a péči o děti od narození do 5 let. Dokument lze rozdělit na dvě oblasti. První oblastí je oblast učení a rozvoje (Learning and Development), (vlastní překlad), která v sobě obsahuje šest oblastí učení a rozvoje, cíle, vzdělávací programy, způsoby hodnocení a dále

pak ochrana a podpora dítěte (kvalifikovaný personál, vhodné prostředí, vybavení, prostory, celková organizace atd.).

Hlavním cílem EYFS je garantovat dětem 5 hlavních podmínek, které obsahuje dokument Every Child Matters:

- (i) Být zdravý (Be healthy), (vlastní překlad);
- (ii) Být v bezpečí (Stay safe), (vlastní překlad);
- (iii) Radovat se a získávat (Enjoy and achieve), (vlastní překlad);
- (iv) Vytvořit pozitivní přínos (Make a positive contribution), (vlastní překlad);
- (v) Získat ekonomický blahobyt (Achieve economic wellbeing), (vlastní překlad).

Konkrétní požadavky na sociální péči a učení a rozvoj nejsou v zákoně stanoveny, avšak jsou definovány podzákonými právními předpisy. Všichni poskytovatelé péče o děti, včetně opatrovníků, mateřských škol, mateřských škol a předškolních zařízení, jsou povinni se zaregistrovat podle zákona o péči o děti, aby mohli fungovat legálně. Aby se staly a zůstaly registrovány, musí splňovat požadavky týkající se dobrých životních podmínek a požadavky na učení a rozvoj (s výjimkou případů, kdy jsou vyňaty).

V Anglii se v současnosti rozvíjí dlouhodobý spor, zda je vhodné aplikovat ve věkové kategorii dětí do pěti let striktní pojetí a požadavky na učení a rozvoj. Dále pak je veden spor o normativní povahu učebních osnov, zatěžující povahu hodnocení dětí, které požadují, a stres, učebních osnov a hodnocení.

Co se vedení školy týče, podobně jako u nás je ředitel školy v Anglii v současné době jednak učitelem a zároveň manažerem školy.

Vzdělávání ředitelů škol se v současné době v Anglii řídí tzv. Národními profesními kvalifikačními požadavky pro funkci ředitele školy (National Professional Qualification for Headship (dále jen „NPQH“)(vlastní překlad). Požadavky, stanovené Národními profesními kvalifikačními požadavky musí splnit každý ředitel školy. Program, v rámci kterého se tyto požadavky plní, se skládá se třech částí (Slavíková, Karabec a kol., 2003, s. 22).

1. Vstupní etapa je složena z části vedené přednášejícím a čtyř on-line studijních kurzů, které jsou zaměřeny na následující témata:
 - (i) strategie rozvoje školy;

- (ii) řízení pedagogického procesu;
 - (iii) vedení a řízení lidí;
 - (iv) efektivní využívání lidských, materiálních i finančních zdrojů.
2. Silné a slabé stránky ředitele jsou podroben v rozvojové etapě. Dále jsou v této etapě zkoumány, podmínky konkrétní školy, je prohloubeno úvodní studium čtyř modulů, přičemž v rámci praxe jsou navštěvovány i jiné školy.
 3. Konečně závěrečná etapa zahrnuje dvoudenní praktický seminář s výměnou zkušeností s ostatními řediteli, prokázáním schopnosti řídit školu a, v případě úspěšného absolvování, obdržet certifikát NPQH.

Samotný zákon o péči o dítě se skládá z pěti částí. V části první je pojednáno obecně o zapojení veřejné moci do vzdělávání v Anglii. V části druhé je pojednáno obecně o zapojení veřejné moci do vzdělávání ve Walesu. Část třetí je věnována úpravě podmínek, na základě kterých je poskytováno předškolní vzdělávání. V části čtvrté (resp. 3A) je upravena problematika inspekce. Část pátá (resp. 4) zakotvuje závěrečná ustanovení.

Zápis je v Anglii upraven ve zvláštním právním předpisu (School Standards and Framework Act) (vlastní překlad). V zásadě platí, že o zápise rozhoduje příslušný orgán (Admission Authority), (vlastní překlad), což je zpravidla zřizovatel (tj. místní samospráva). Zřizovatel se nicméně může dohodnout s vedením školy na tom, že podmínky zápisu a zápis samotný bude realizovat ředitel příslušné mateřské školy. Podrobnosti stran zápisu jsou stanoveny v School Admissions Code.

2.3.1 Srovnávací obsahová analýza ČR – Anglie

V čem se právní předpisy shodují?	
Cíle:	V individuálním přístupu k dítěti.
	Ve spolupráci s rodiči.
Organizace vzdělávání:	V povinné registraci (mateřských) škol – v ČR – Školský rejstřík, v Anglii OFSTED (Office for

	Standards in Education – Úřad pro standardy ve vzdělávání).
Zřizovatelé:	-
Vzdělávací program:	-
Ředitel MŠ a jeho kompetence	V kompetencích manažera školy.
	V oblasti řídicího učitele.
	.V povinnosti splnění předpokladů pro výkon funkce ředitele školy – v ČR Funkční studium, v Anglii National Professional Qualification for Headship, HPQH.
Financování MŠ	Ve financování ze státního rozpočtu.

V čem se právní předpisy liší?		
	ČR	Anglie
Cíle:	-	-
Organizace vzdělávání:	Zpravidla od 2 do 6 let věku dítěte.	Od 3 do 5 let věku dítěte.
	Povinná předškolní docházka od 5 let věku dítěte.	Nepovinná předškolní docházka.
	Vzdělávání za úplatu do 5 let věku dítěte.	Ve veřejných školách bezplatné vzdělávání.
Zřizovatelé:	Kraj, obec, svazek obcí, ministerstvo, registrované církve a náboženské společnosti.	Místní samospráva na základě splnění státem daných podmínek.
		Přijímání dětí do mateřských škol – možná dohoda, že podmínky

		zápisu a zápis samotný bude realizovat ředitel.
Vzdělávací program:	RVP PV – zákonem dána kompetence MŠMT k jeho vydání.	Součást Zákona o péči o dítě – čl. 39. - Early Years Foundation Stage (EYFS). Obsahuje i dokument Národní standardy pro děti mladší 8 let (the National Standards for Under 8s Daycare and Childminding).
Ředitel MŠ a jeho kompetence	-	-
Financování:		Ve financování ze státního rozpočtu i provozu školy.

Co můžeme převzít?

S ohledem na poznatky pedagogiky a zejména vývojové a sociální psychologie (např. dle názoru dětského psychologa PhDr. Václava Mertina) by měl náš zákonodárce zvážit dolní hranici vzdělávání dětí v mateřských školách a v našem zákoně vrátit zpátky ustanovení, že v mateřské škole se vzdělávají děti zpravidla od 3 let. A vzdělávání dětí v raném věku přenechat do dětských skupin, případně jeslí, stejně jako tomu je v Anglii.

2.4 Dolní Rakousko

Podle rakouské spolkové Ústavy platí v každé z devíti spolkových zemí vedle spolkových (ústavních) zákonů jejich vlastní zemské (ústavní) zákony. Ústavní zákony spolkových zemí nesmí být v rozporu se spolkovými ústavními zákony, a jsou jim tedy podřízeny. Taková přednost v pořadí však v zásadě neexistuje mezi spolkovými a zemskými právními předpisy. Veřejné mateřské školy v Dolním Rakousku se řídí zemským zákonem

NÖ Kindertagesgesetz 2006 - LGBl. 5060. Tento zákon upravuje cíle vzdělávání, zřizování, organizaci jak veřejných, tak i soukromých mateřských škol na území Dolního Rakouska. Zákon vymezuje, že do mateřské školy jsou přijímány děti od 2,5 let do 7 let věku. Dle tohoto zákona veřejnou mateřskou školu zřizuje a provozuje komunita, která odpovídá oblasti, kde se mateřská škola nachází, popř. Obecní sdružení. V čele mateřské školy stojí vedoucí učitelka.

Hlavním cílem mateřské školy je dle zákona podporovat a doplňovat rodinnou výchovu. Dle dolnorakouského zákonodárce je cílem vzdělávání v mateřských školách fyzický, duchovní a emocionální rozvoj. Dále pak podpora vývoje dětí prostřednictvím vzdělávání, odpovídajících her, a s ohledem na vzdělávací efekt, který poskytuje společenskou podporu, základní měrou přispět k náboženské a etické výchově a na podpoře k dosažení školní způsobilosti (zralosti). Zákon řeší též požadavky na vzdělávání dětí se specifickými vzdělávacími potřebami, které probíhá za účasti speciálních pedagogů a zákonného zástupce. Co se týká organizace, děti jsou rozdělovány dle tohoto zákona do několika skupin (tříd). Mateřská škola se zřizuje nejčastěji pro 4 skupiny a se souhlasem zemské vlády se může zřizovat až pro 8 skupin. Nejnižší počet dětí ve skupině je 12 a nejvyšší 25. Pokud jsou ve skupině 4 děti mladší (tj. de ve věku 2,5 – 3 let) snižuje se nejvyšší počet dětí ve skupině na 20, při 5 dětech na 19. Každá skupina 20 dětí má učitele mateřské školy. Každá skupina dětí má také svého pečovatele, který pomáhá a zároveň je podřízen učiteli mateřské školy. Kvalifikaci pečovatelů zajišťuje zemská vláda, a pečovatel musí projít školením prokazatelně do 1 roku od nástupu do funkce. Učitel mateřské školy je povinen každé 3 roky absolvovat vzdělávání v rozsahu 2 dnů s osvědčením.

Zákon řeší i kvalifikaci učitele mateřské školy. Osoba získá kvalifikaci učitele mateřské školy na základě úspěšného absolvování Kvalifikační zkoušky pro mateřské školy, maturitní a kvalifikační zkoušky pro mateřské školy nebo vysokoškolské studium předškolní pedagogiky. Speciální pedagog by měl mít vysokoškolské studium zaměřené na speciální pedagogiku. Tato specializace by měla být zvolena nejpozději do 1 roku po nástupu do zaměstnání, kdy by mělo být začnuto odpovídající studium nebo vykonána kvalifikační zkouška. Rakouský zákon dále ukládá pedagogovi „dostačující“ znalost německého jazyka.

Ustanovení § 8 rakouského zákona o předškolním vzdělávání řeší odborný dohled nad MŠ, který dle tohoto zákona zajišťuje zemská vláda za pomoci inspektorů. Tito inspektoři dohlíží na chod mateřských škol zejména těchto oblastech: vzdělávací činnost – využití her, požadavky na odbornou kvalifikaci, práci vedoucího učitele, práci učitelů a pečovatelů, školení zaměstnanců a dodržování tohoto zákona. Dále zákon specifikuje požadavky na budovu a prostory, kdy pro každou skupinu mateřské školy dává požadavek minimálně 60m² uvnitř a 480m² venkovní plochy. Dále specifikuje i požadavky na místnosti – herna, šatna a sanitární zařízení. Navíc každá mateřská škola by měla mít kancelář vedoucí učitelky, malou kuchyňkou, skladiště, úložný prostor pro čisticí prostředky, skladovací prostor pro zahradní nářadí, šatna personálu, stejně jako záchod a sprcha pro dospělé. Ukládá i povinné vybavení mimo jiné i lékárníčkou nebo fotografií spolkového prezidenta. Dále zákon řeší požadavky na výstavbu nových mateřských škol.

Dále zákon určuje veřejným mateřským školám v názvu používat název obce, případně ulice či části obce. Přijímání dětí je na základě elektronické žádosti o přijetí předkládanou zákonnými zástupci dítěte, a to v období od konce února do začátku školního roku. Podmínkou je trvalý pobyt v obci, kde se mateřská škola nachází. Děti přijímá na základě žádostí provozovatel a ten po domluvě s rodiči může přijmout dítě i s podpůrnými opatřeními, s tím, že přizpůsobí tomuto dítěti provoz (např. omezením počtu dětí, přijmutím asistenta apod.). Pokud se dítě nemůže účastnit školní docházky, jsou ze zákona rodiče povinni o nepřítomnost dítěte bez zbytečného odkladu informovat mateřskou školu. Při infekčních onemocněních má zákonný zástupce povinnost dítě omluvit na tak dlouhou dobu, dokud dítě i rodina nebude úplně zdravá, dokud nebude zažehnáno nebezpečí infekce pro ostatní děti z mateřské školy a pro zaměstnance mateřské školy. Slovy dolnorakouského zákona §18 odst. 7: *„Krankheiten des Kindes oder im selben Haushalt lebender Personen zu verständigen und das Kind so lange vom Besuch des Kindergartens fernzuhalten, bis die Gefahr einer Ansteckung anderer Kindergartenkinder und des Kindergartenpersonals nicht mehr besteht.“* Provozovatel může dítěti ukončit docházku, pokud po dobu dvou týdnů bez omluvy nenavštěvuje mateřskou školu. Dále pak na žádost vedoucí učitelky, pokud má dítě poškozeno zdraví nebo jeho nepřiměřené chování zasahuje do provozu mateřské školy. Dále pak po předchozím písemném upozornění rodiče na skutečnost, že svým zatajením skutečnosti o onemocněním dítěte nebo jiného člena rodiny žijící v jedné domácnosti

ovlivnili vzdělávací úkol nebo činnost mateřské školy nebo že opakovaně neposkytnou doprovod do a z mateřské školy. Rodiče mohou sami na základě písemné žádosti docházku dítěte ukončit.

V Rakousku je poslední rok před vstupem do základního vzdělávání povinný. Zákon klade podmínku obcím, které jsou povinny informovat písemně rodiče dětí 12 měsíců před začátkem povinného předškolního vzdělávání o této povinnosti. Povinné předškolní vzdělávání je od prvního pondělí v září daného roku a končí na začátku hlavních prázdnin. Povinná předškolní docházka se může plnit i docházkou do denního stacionáře nebo v rámci domácího vzdělávání, a to na žádost zákonných zástupců v opodstatněných případech. Povinné předškolní vzdělávání se uskutečňuje nejméně 4 dny v týdnu v rozsahu 16 hodin. Neúčast na tomto povinném předškolním vzdělávání je možná ze zákona pouze v případě nemoci, mimořádné události a pak nejvýše 5 dní nepřítomnosti spojené s dovolenou. Rodiče mohou přihlásit své dítě k předškolnímu i v jiném spolkovém státě, než v tom, ve kterém mají trvalé bydliště; nicméně musí tuto skutečnost oznámit nejpozději do začátku školního roku obci v místě trvalého bydliště.

Zákon řeší i odpovědnost za svěřené děti a jejich předávání zákonným zástupcům. V případě jiné osoby je zákonem požadován písemný souhlas. Dále zákon specifikuje práva a povinnosti rodičů. Dává povinnost mateřské škole potažmo jejím učitelům minimálně šest týdnů od zahájení školního roku uspořádat pro rodiče rodičovský večer a v průběhu školního roku další. Navíc termín konání musí rodičům oznámit dva týdny předem. Při prvním setkání je volena rodičovská rada, která má poradní právo při organizování rodičovských večerů a dále pak rodičovskou a správní poradenskou roli. Zákon zakazuje vměšování rodičovské rady do vzdělávacích činností. Školní rok začíná a končí jako ve škole základní dle zákona NÖ Schulzeitgesetzes 1978, LGBl. 5015. Dále zákon řeší uzavírání a provoz škol o prázdninách. Stanovuje pevné datum 15. února, kdy musí být rodiče informováni, kdy bude mateřská škola uzavřena.

Zákon určuje i dobu vzdělávání, a to od pondělí do pátku 4 hodiny (nejčastěji dopoledne do 12:00 hodin). Zákon ukládá vedoucí učitelce rozvrhnout pracovní dobu ostatním učitelům. Zároveň vymezuje i počet hodin na jednotlivé činnosti, které učitelka vykonává. Udává, že učitelka má 40 hodinovou pracovní dobu týdně. Zákon určuje i bezplatnost pobytu

dětí v mateřské škole, a to od pondělí do pátku v době od 7:00 hodin do 13:00 hodin, kdy probíhá vzdělávání dětí. Pokud dítě pobývá v mateřské škole delší dobu, tj. před 7:00 hodinou a po 13:00 hodině, vybírá mateřská škola poplatky za pobyt v rozsahu nejméně 50 € za měsíc a dítě, které pak využívá na nákup herních a propagačních materiálů. Rodiče mohou docházku dětí v pečovatelské době a placení poplatků měnit na začátku roku, 1. 12., 1. 3. a na začátku prázdnin.

Dále zákon řeší uzavření mateřských škol, kdy zřizovatel uzavře MŠ z důvodu karantény uložené příslušným lékařem, dále pokud zřizovatel nemá k dispozici žádného učitele mateřské školy nebo pečovatele nebo pokud teplota v místnosti, kde pobývají děti, klesne pod 17°C. Zákon také řeší vstup osob do mateřské školy, kdy do MŠ smí vstupovat děti, zaměstnanci, rodiče nebo jiní zákonní zástupci, dále osoby, které předávají a vyzvedávají děti, oprávněný zástupce provozovatele, orgány zemské vlády, zástupci okresních správních orgánů, osoby, s nimiž spolupracuje učitel MŠ zapojené s povolením vedení MŠ do vzdělávacích činností. Pro vstup jiných osob se dle zákona vyžaduje povolení zemské vlády na základě žádosti (např. v případě praxe budoucích učitelů MŠ). Zákon řeší i náboženskou výchovu, která je povolena v rozsahu maximálně 1 hodina týdně, a to s písemným souhlasem rodičů. Zákon řeší i práva a povinnosti soukromých škol v samostatném oddílu.

V závěrečném oddílu shora citovaného dolnorakouského zákona jsou obsažena závěrečná ustanovení. Mimo jiné je zde dáno povolení shromažďovat údaje o dětech za účelem plnění úkolů podle tohoto zákona, a to i tak, aby byl umožněn dálkový přístup. Jedná se o následující osobní údaje: jméno, příjmení, datum narození, pohlaví, mateřský jazyk, vyznání náboženství, docházka, začátek a konec docházky do MŠ, postižení a zdravotní problémy, osobní data rodičů a sourozenců, doprava do a z MŠ, školení a pracovní doba pečovatele nebo opatrovníka při podpůrných opatření. Osobní údaje o zaměstnancích MŠ shromažďují zřizovatelé a všechny údaje o dětech i zaměstnancích předávají zemské vládě. Obce využívají adresář dětí k plnění zákonem daných podmínek.

2.4.1 Srovnávací obsahová analýza ČR – Dolní Rakousko

V čem se právní předpisy shodují?	
Cíle:	V připravenosti na školu
Organizace vzdělávání:	Ve věku, kdy se děti v MŠ vzdělávají tj. ČR – zpravidla od 3 – 6 let věku dítěte, Dolní Rakousko 2,5 – 7 let věku dítěte.
	V povinném předškolním vzdělávání v posledním roce před vstupem do základního vzdělávání.
	V možnosti plnit povinnou předškolní docházku jiným způsobem – např. individuálním vzděláváním.
	V povinnosti zákonných zástupců omluvit nepřítomnost dětí.
Zřizovatelé:	-
Vzdělávací program:	-
Ředitel MŠ a jeho kompetence	V zodpovědnosti za výsledky vzdělávání, tj. za pedagogickou a odbornou úroveň vzdělávání.
	V tom, že rozvrhuje pracovní dobu všem zaměstnancům.
Financování MŠ	-

V čem se právní předpisy liší?		
	ČR	Dolní Rakousko
	Předškolní vzdělávání je součástí zákona o všech typech	Zákon pouze pro MŠ, vydaný zemskou vládou.

	škol od preprimárního po sekundární vzdělávání.	
Cíle:		Kladen důraz na podporu a doplnění rodinné výchovy.
Organizace vzdělávání:	Tuto problematiku řeší zákon 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů.	Požadavky na vzdělání učitele MŠ, pečovatele. Požadavky na další vzdělávání pedagogických pracovníků.
	Tuto problematiku řeší vyhláška č.14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.	Požadavky na podmínky provozu.
	Zápis do MŠ je v kompetenci ředitele.	Zápis je v kompetenci zřizovatele (provozovatele) a dána povinnost 12 měsíců před zahájením povinného předškolního vzdělávání upozornit na tuto skutečnost zákonné zástupce.
	Zákon ukládá povinné rozmezí zápisu – prvních 14 dní v květnu pomocí správního řízení dle zákona 500/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů.	Zápis se koná na základě elektronické žádosti v době od konce února do začátku školního roku.
	Ukončení docházky ředitel v odůvodněných případech	Ukončení docházky zřizovatel (provozovatel)

	<p>Omlouvání dětí z předškolního povinného vzdělávání do 3 dnů od nepřítomnosti.</p>	<p>Omlouvání dětí přísnější – přesně vymezeny důvody:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nemoc - Mimořádná událost - Nanejvýš 5 dní z důvodu dovolené zákonných zástupců
		<p>Povinnost zákonných zástupců omluvit dítě ze vzdělávání, pokud onemocní infekční chorobou nebo i někdo z rodiny, a to na tak dlouho, dokud nebudou všichni zdraví. Zřizovatel (provozovatel) může v tomto případě ukončit docházku, pokud zákonný zástupce po předchozím písemném upozornění zatají skutečnost o onemocnění dítěte nebo rodiny.</p>
		<p>Povinnost používat v názvu školy název obce, nebo části obce, popřípadě ulice.</p>
<p>Zřizovatelé:</p>	<p>Kraj, obec, svazek obcí, ministerstvo, registrované církve a náboženské společnosti.</p>	<p>Komunita, tj. oblast, kde se MŠ nachází nebo Obecní sdružení.</p>

Vzdělávací program:	Dána kompetence MŠMT k jeho vydání – dán zákonem.	Vydán spolková rámcový program – v Dolním Rakousku mají vydaný svůj Rámcový program - BILDUNGSPLAN FÜR KINDERGÄRTEN IN NIEDERÖSTERREICH.
Ředitel MŠ a jeho kompetence	Povinnost z pedagogických pracovníků zřídit pedagogickou radu jako svůj poradní orgán.	Ve vedení MŠ je vedoucí učitelka.
	Vykonává personální činnosti.	
	Stanovuje organizaci a podmínky provozu školy.	
	Odpovídá za použití finančních prostředků ze státního rozpočtu s účelem, na který byly přiděleny a odpovídá i použití finančních prostředků od zřizovatele.	
	Je jmenován na základě konkurzu na 6 let, pak možnost vyhlášení konkurzu a to nejpozději 4 měsíce před uplynutím 6 let – tím je ředitel odvolán, pokud konkurz vyhlášen není, začíná běžet dalších 6 leté období.	
	Odvolat lze ředitele na doporučení ČŠI, na základě závažného porušení nebo neplnění pracovních povinností	

	nebo na základě organizačních změn.	
Financování:	Státní rozpočet – platy a náhrady platů zaměstnanců školy.	Zákon toto neřeší, řešeno jiným zákonem.

Co můžeme převzít?

Osobně jsem hluboce přesvědčena o smysluplnosti povinnosti zákonných zástupců omluvit dítě ze vzdělávání, pokud onemocní infekční chorobou nebo pokud infekční chorobou onemocní i někdo z rodiny, a to na tak dlouho, dokud nebudou všichni zdraví (jak členové rodiny, tak i děti). Zřizovatel (provozovatel) může v tomto případě ukončit docházku, pokud zákonný zástupce po předchozím písemném upozornění zatají skutečnost o onemocnění dítěte nebo rodiny. Toto v našem zákoně chybí, přičemž s ohledem na praxi by bylo dobré obdobnou povinnost zakotvit i v českém právním řádu. Nemožnost vyloučit dítě nakažené infekční chorobou ze vzdělávání s sebou totiž nese potenciálně velká rizika. Spolehnout se v tomto ohledu pouze na rodiče se mi nezdá jako nejlepší, neboť rodiče jsou v mnoha případech motivováni nechat v mateřské škole vzdělávat své dítě i v tom případě, pokud je nakaženo infekční chorobou (např. z toho důvodu, že si rodiče nemohou dovolit kvůli zaměstnání zůstat doma a nemají ani dostatek finančních prostředků na zajištění hlídání, resp. jiného člena domácnosti nebo příbuzného, který by péči o nakažené dítě zajistil).

3 Srovnávací obsahová analýza právních norem vybraných zemí – přehledný souhrn

V čem se právní předpisy shodují?	
Cíle:	V rozvoji schopností, dovedností a osobnosti dětí – tj. v individuálním přístupu.
Organizace vzdělávání:	-
Zřizovatelé:	-
Vzdělávací program:	-
Ředitel MŠ a jeho kompetence	V pedagogické kompetenci – tj. v odpovědnosti za pedagogickou úroveň vzdělávání.
Financování MŠ	Ve financování ze státního rozpočtu platů a náhrad platů pedagogických pracovníků.

V čem se právní předpisy liší?				
	ČR	Francie	Anglie	Dolní Rakousko
Cíle:	-	-	-	-
Organizace vzdělávání:	Zpravidla od 2 do 6 let věku dítěte.	Od 3 do 6 let věku dítěte.	Od 3 do 5 let věku dítěte.	Od 2,5 – 7 let věku dítěte.
Zřizovatelé:	Kraj, obec, svazek obcí, ministerstvo, registrované církve a	Ministerstvo obrany, ministerstvo vnitra, části obce –	Místní samospráva na základě splnění státem daných podmínek.	Komunita, tj. oblast, kde se MŠ nachází nebo Obecní sdružení.

	náboženské společnosti.	územní společnosti.		
Vzdělávací program:	RVP PV – zákonem dána kompetence MŠMT k jeho vydání.	Osnovy k cyklům vzdělávání – zákonem dána pravomoc ministerstvu školství pro jejich vydání.	Součást Zákona o péči o dítě – čl. 39. - Early Years Foundation Stage (EYFS). Obsahuje i dokument Národní standardy pro děti mladší 8 let (the National Standards for Under 8s Daycare and Childminding).	Vydán spolková rámcový program – v Dolním Rakousku mají vydaný svůj Rámcový program - BILDUNGSPLAN FÜR KINDERGÄRTEN IN NIEDERÖSTERREICH.
Ředitel MŠ a jeho kompetence	-	Toto řeší vyhláška <i>décret en Conseil d'Etat.</i>	-	Ve vedení MŠ je vedoucí učitelka.
Financování MŠ	Státní rozpočet – platy a náhrady platů zaměstnanců školy, ostatní náklady na provoz spadají do	V povinnosti zřizovatelů financovat platy nepedagogů. V povinnosti zřizovatelů financovat ubytování	Ve financování ze státního rozpočtu i provozu školy.	Zákon toto neřeší, řešeno jiným zákonem.

	kompetence zřizovatelů.	učitelům – stát přispívá na náklady dotací.		
--	-------------------------	---	--	--

Co můžeme převzít?

Z Anglické a Francouzské legislativy se můžeme inspirovat při řešení aktuálních otázek předškolního vzdělávání v souvislosti s novelou školského zákona, která ukládá povinné přijímání dětí od 2 let věku od roku 2020. V této souvislosti chci zdůraznit, že právě dle anglické a i francouzské právní úpravy platí, že do předškolního vzdělávání jsou přijímány děti až od 3 let věku.

Naopak v rámci dolnorakouské právní úpravy považuji za inspirativní zákonnou povinnost zákonných zástupců omluvit dítě ze vzdělávání, pokud onemocní infekční chorobou dítě nebo rodiče. Ředitel respektive ředitelka může v tomto případě ukončit docházku, pokud zákonný zástupce po předchozím písemném upozornění zatají skutečnost o onemocnění dítěte. Toto v našem školském zákoně chybí. Související otázky jsou pouze ošetřeny vyhláškou č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění pozdějších předpisů. Nicméně podobné ustanovení, jaké existuje v rámci dolnorakouského právního řádu, v českém právním řádu absentuje. Jak již bylo uvedeno podrobněji shora, s ohledem na praxi mateřských škol by bylo dobré zavést obdobnou povinnost i do českého právního řádu.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo porovnat právní úpravu předškolního vzdělávání veřejného školství v České republice, Anglii, Francii a Dolním Rakousku. **Cílem práce tedy bylo identifikovat rozdíly mezi právní úpravou preprimárního vzdělávání (dle klasifikace ISCED - 0) vybraných evropských zemí Anglie, Francie a Dolní Rakousko s právní úpravou ČR a případně doporučit vhodná legislativní opatření, která by mohl český zákonodárce přijmout za účelem zkvalitnění české právní úpravy.**

V teoretické části se práce zabývala představením vzdělávacích systémů v jednotlivých zemích se zaměřením na předškolní vzdělávání. Byla představena legislativa, která se preprimárního vzdělávání v jednotlivých zemích týká. Byla zmíněna i participace rodičů na vzdělávání v jednotlivých zemích.

V praktické části práce, ve které byla využita metoda srovnávací analýzy, byly položeny následující výzkumné otázky.

- (i) V čem se právní předpisy shodují?
- (ii) V čem se právní předpisy liší?
- (iii) Co můžeme převzít?

Zároveň byly stanoveny v rámci praktické části práce stanoveny tyto oblasti výzkumu:

- (i) cíle vzdělávání;
- (ii) organizace vzdělávání;
- (iii) zřizovatelé mateřských škol;
- (iv) vzdělávací program mateřských škol;
- (v) ředitel mateřské školy a jeho kompetence.

Ve světle shora uvedeného lze uzavřít, že došlo k naplnění cílů diplomové práce beze zbytku, neboť praktická část této diplomové práce pokrývá shora vymezené výzkumné otázky a oblasti. V této souvislosti se domnívám, že je možné konstatovat, že česká právní úprava se dramaticky neliší od právní úpravy anglické, francouzské nebo rakouské. Dílčí rozdíly nicméně existují, např. v podobě různých kompetencí ředitelů školy, různých zřizovatelů, povinné předškolní docházky atd.

Jak již bylo uvedeno výše, cílem této diplomové práce bylo mimo jiné zamyslet se nad možnými doporučeními, která by mohl do svého právního řádu převzít český zákonodárce. Této výzkumné otázce, kterou osobně považuji za stěžejní pro celou diplomovou práci, bych nyní ráda věnovala více prostoru. Mé návrhy jsou následující.

Přimlouvala bych se za zakotvení povinnosti zákonných zástupců omluvit dítě ze vzdělávání, pokud onemocní infekční chorobou dítě nebo rodič. Z vlastní praktické zkušenosti totiž vím, že mnohdy se vzdělávání účastní i velmi nemocné děti. Jejich nemoc jim přitom nejenom může bránit v řádné realizaci vzdělávání, nýbrž může ohrožovat i ostatní děti a pedagogické pracovníky účastnící se vzdělávání. Českou právní úpravu v tomto ohledu považuji za nedostatečnou. Naopak rakouská právní úprava, kdy ředitel/ka může v případě nemoci dítěte ukončit docházku, pokud zákonný zástupce po předchozím písemném upozornění zatají skutečnost o onemocnění dítěte, je dle mého názoru velmi rozumná.

Dále pak jsem i proti zařazování dětí do vzdělávání v mateřských školách od 2 let věku, neboť respektuji názory odborníků, zejména z oblasti pedagogiky, vývojové a sociální psychologie. Psycholog Václav Mertin k tomuto tématu mimo jiné uvedl: *„Umístování dvouletých dětí do mateřských škol bude vždy problematické a z hlediska jejich vývoje nevhodné. Školka jako instituce podle nemůže nahradit rodinné prostředí.“* (Mertin, 2017) Podíváme-li se na již zmiňované státy, jejichž právní řády jsem zkoumala v rámci této diplomové práce (tj. jedná se o právní řády Francie, Anglie i Dolní Rakouska), pak zjistíme, že dolní hranice vzdělávání je určena na 3 roky (respektive v Dolním Rakousku na hranici 2,5 let věku dítěte). Podle mého názoru tato skutečnost není náhodná, nýbrž reflektuje shora uvedenou úvahu stran nedostatečné vyspělosti dětí v období před dosažením 3 let věku dítěte, která z těchto dětí činí nevhodné subjekty pro zapojení do předškolního vzdělávání. Plně v tomto ohledu respektuji moderní trendy, které kladou co největší důraz na zapojení rodičů do pracovního procesu co nejdříve po porodu, avšak jsem hluboce přesvědčena, že by tyto trendy neměly docházet uplatňování na úkor kvality předškolního vzdělávání. Jsem toho názoru, že mateřská škola je v první řadě vzdělávací institucí, nikoliv místem kam se „odloží“ dítě, aby maminka mohla jít do práce. Tato skutečnost přitom nemá význam jenom pro personál mateřských škol, nýbrž i pro všechny děti vzdělávající se v mateřských

školách, neboť – jak kdysi napsal sir Arthur Conan Doyle – *„Každý řetěz je silný jen tak, jak je silný jeho nejslabší článek.“*

Seznam použitých informačních zdrojů

DISMAN Miroslav, *Jak se vyrábí sociologická znalost*, Univerzita Karlova v Praze, Karolinum Praha, 2011, vyd. 4, s. 374, ISBN 978-80-246-1966-8

DRHOVÁ Zuzana, VESELÝ Arnošt, NEKOLA Martin, ed, *Analýza a tvorba veřejných politik: přístupy, metody a praxe*, Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2007, ISBN 978-80-86429-75-5.

GAVORA Peter, *Úvod do pedagogického výzkumu*, Paido Brno, 2000, ISBN 80-85931-79-6

HENDL Jan, *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*, Portál, Praha, 2016, vyd. 4, s. 440, ISBN 978-80-262-0982-9

CHROMÁ Marta, *Právní překlad v teorii a praxi – nový občanský zákoník*, Univerzita Karlova v Praze, Karolinum Praha, 2014, vyd. 1, s. 260, ISBN 978-80-246-2851-6

JEŽKOVÁ Věra, DVOŘÁK Dominik, CHAPMAN Christopher a kolektiv, *Školní vzdělávání ve Velké Británii*, Univerzita Karlova v Praze, Karolinum 2010, vyd. 1, s. 228, ISBN 978-80-1784-8

PALONCYOVÁ Jana, BARVÍNKOVÁ Jana, KUCHAROVÁ Věra, SVOBODOVÁ Kamila, ŠŤASTNÁ Anna, *Systém denní péče o děti do 6 let ve Francii a České republice*, Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2013, vyd. 1, s. 208, ISBN 978-80-7416-119-3

PRŮCHA Jan a kol., *Předškolní dítě a svět vzdělávání. Přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků*, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, s. 256, ISBN 978-80-7552-323-5

PRŮCHA Jan, KOŤÁTKOVÁ Soňa, *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*, Praha: Portál 2013, vyd. 1, s. 184, ISBN 978-80-262-0495-4

PRŮCHA Jan, WALTEROVÁ Eliška, MAREŠ Jiří, *Pedagogický slovník*, Praha: Portál, 2009, 6., aktualiz. a rozš. vyd., ISBN 978-80-7367-647-6.

SEBERA Martin, *Vybrané kapitoly z metodologie*, Brno: MU, 2012, ISBN 978-80-210-5963-4. Dostupné z: <https://publi.cz/books/54/Impresum.html>

SLAVÍKOVÁ Lenka, KARABEC S., MURDEN Brendan, NICOLAIDOU Maria, DERING Ann, *Ředitel školy – leader a manager*, Praha: British Council, 2003, ISBN 80-239-2209-2

SYSLOVÁ Zora, BORKOVCOVÁ Irena, PRŮCHA Jan, *Péče a vzdělávání dětí v raném věku: komparace české a zahraniční situace*, Praha: Woters Kluwer ČR, a.s., 2014, vyd. 1, s. 216, ISBN 978-80-7478-354-8

ŠŤASTNÝ Vít, SVOBODOVÁ Zuzana, ROCHEX Jean-Yves, *Školní vzdělávání ve Francii*, Charles University in Prague, Karolinum Press, 2017, s. 248, ISBN 978-80-2463-637-5

Další relevantní zdroje:

Článek: VÁCLAV MERTIN, *Dvouleté děti do školky nepatří. Může to poškodit jejich vývoj, varuje psycholog*, 2017, dostupné z: <http://www.info.cz/magazin/dvoulete-deti-do-skolky-nepatri-muze-to-poskodit-jejich-vyvoj-varuje-psycholog-10397.html>

Education at a Glance 2015, dostupné z:

http://download.ei-ie.org/docs/webdepot/eag2015_en.pdf

Eurydice, dostupné z:

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Main_Page

LOUDOVÁ STRALCZYNSKÁ Barbora, *Předškolní výchova ve struktuře evropských vzdělávacích systémů na příkladu německy mluvících zemí*, Univerzita Karlova v Praze, ORBIS SCHOLAE, 2012, ročník 6, číslo 1, s. 69-80, ISSN 2336-3177, dostupné z: http://www.orbisscholae.cz/archiv/2012/2012_1_05.pdf

Právní předpis č. 90-788 z 6. 9. 1990 o organizaci a fungování mateřských a základních škol (décret relatif à l'organisation et au fonctionnement des écoles maternelles et élémentaires), dostupné z:

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000352635&categorieLien=id>

Nové priority evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, 2015, dostupné z: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/CS/1-2015-408-CS-F1-1.PDF>

Výroční zpráva ČŠI za školní rok 2016/2017 dostupná z: http://www.csicr.cz/getattachment/cz/Dokumenty/Vyrocnizpravy/Kvalita-a-efektivita-vzdelavani-a-vzdelavaci-soust/VZ_CSI_2017_web_new.pdf

Sbírky školských zákonů (Code de l'éducation), dostupné z: https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=C196A1DDAEAAFEF87AAB570214AEA75.tplgfr42s_2?cidTexte=LEGITEXT000006071191&dateTexte=20171026

Zákon 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a dalším vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-1-9-2017-do-31-8-2018>

Zákon o péči o dítě (Childcare Act) z roku 2006 a jeho novelu z roku 2016, dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/2006?title=Childcare%20Act>

Zákon o předškolním vzdělávání (Kindertagesgesetz), dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrBgd&Gesetzesnummer=20000713>

Seznam příloh

Příloha 1 – Zákon 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a dalším vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Příloha 2 – Právní předpis č. 90-788 z 6. 9. 1990 o organizaci a fungování mateřských a základních škol (décret relatif à l'organisation et au fonctionnement des écoles maternelles et élémentaires).

Příloha 3 - Zákon o péči o dítě (Childcare Act) z roku 2006 a jeho novelu z roku 2016.

Příloha 4 - Zákon o předškolním vzdělávání (Kindertagesgesetz).

Příloha 5 - Sbírký školských zákonů (Code de l'éducation)